

**ДО
АКРЕДИТАЦИОННИЯ
СЪВЕТ НА НАОА**

ДОКЛАД

**НА ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ПО СТОПАНСКИ НАУКИ И УПРАВЛЕНИЕ
ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗВЪРШЕНОТО ОЦЕНЯВАНЕ ПО ПРОЦЕДУРА
ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ
НА СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ - СВИЩОВ**

Уважаема г-жо Председател на АС на НАОА,

Постоянната комисия по стопански науки и управление предоставя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от извършеното оценяване по процедурата за институционална акредитация на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов.

Докладът е разработен съгласно чл. 88а, ал. 5, т. 2 от ЗВО, чл. 33, ал. 1, т. 2 и чл. 35, ал. 1 от ПДНАОА и приетите от Акредитационния съвет на НАОА /20. 10.2016 г./ критерии за институционална акредитация на висшите училища в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование (ESG)- част 1 /1-10/ и по смисъла на чл.77, ал.2 от ЗВО.

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА
- II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ПРИ ПРЕДХОДНАТА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ
- III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ESG) – ЧАСТ 1 (1-10) И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 77, АЛ. 2 ОТ ЗАКОНА ЗА ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ (ЗВО)

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

Решения	Номер и дата на протокола/дата на извършеното действие
Информация за решението от предходната акредитация	13.12.2012 г. /Протокол № 27
Откриване на процедурата от АС	08.12.2016 г. /Протокол № 27
Утвърждаване на състав на ЕГ от АС	09.03.2017 г./ Протокол № 6
Извършено посещение на ЕГ във ВУ	02.05.2017 г. - 05.05.2017 г.
Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	20.09.2017 г./ Протокол № 15
Обсъждане и приемане на доклада на ПК и изпращането му до ВУ за становище	08.11.2017 г./ Протокол № 21
След изтичане на срока по чл. 35, ал. 2 от ПДНАОА (относно становището на оценяваната институция) ПК предоставя доклада на АС	

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ

Стопанска академия (СА) „Д.А. Ценов“ гр. Свищов е получила институционална акредитация с решение на АС на НАОА на 13.12.2012 г. /Протокол № 27/ с обща оценка по критериите **8.13**. Срокът на валидност на акредитацията е пет години (2013-2017). СА е акредитирана и извършва обучение по следните професионални направления: ПН „Икономика“, акредитирано до 2019 г. и ПН „Администрация и управление“, акредитирано до 2020 г. с решение на ПКСНУ на НАОА. **(Приложение№2)**

Акредитационният съвет на НАОА е формулирал следните препоръки и срокове за тяхното изпълнение към Стопанска академия „Д. А. Ценов“, а именно:

Препоръка 1. Да се създаде самостоятелно обслужващо звено „Център за дистанционно обучение“, за да се изпълни чл. 6 от Наредбата за държавните изисквания за организиране на дистанционната форма на обучение във висшите училища.
Срок: една година

Препоръка 2. Да се отвори образователната и изследователската дейност на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов към университетската практика на ЕС.

Срок: постоянен с ежегодно отчитане.

Препоръка 3. Да се постигне разумен баланс между редовна и дистанционна форма на обучение в образователно-квалификационна степен „магистър“, като се увеличи относителният дял на обучението в РЕДОВНА форма.

Срок: постоянен с ежегодно отчитане.

Препоръка 4. Да се осигури лицензиран достъп (сайт лиценз) до специализиран софтуерен продукт за анализ на емпирични данни (напр. IBM SPSS или SAS) на всички докторанти, преподаватели и студенти.
Срок: една година

Препоръка 5. Да се увеличи броят на обучаваните докторанти по акредитираните научни специалности.
Срок: постоянен с ежегодно отчитане

Препоръка 6. Да се осъществява постоянна обратна връзка с работодатели и възпитаници с цел актуализиране и обогатяване на учебното съдържание и фокусиране върху нуждите на практиката.
Срок: постоянен с ежегодно отчитане

АС на НАОА взема решение (Протокол 12/11.05.2016) за приключилата процедура за следакредитационно наблюдение и контрол на СА „Д.А.Ценов“ Свищов, и за решенията на Акредитационния съвет (АС) по нея, приети с протокол № 12/11.05.2016 г.

С писмо на НАОА с изх. № 689/03.06.2016 г. СА е уведомена за приключилата процедура за следакредитационно наблюдение и контрол и за решенията на АС по нея, които са:

- Акредитационният съвет констатира, че СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов е изпълнила препоръки № 1 и № 4, изпълнява препоръки № 5 и № 6 и частично изпълнява препоръки № 2 и № 3, формулирани в решението на Акредитационния съвет от 13.12.2012 г. (протокол № 27).

- СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов да изпълни препоръки № 2 и № 3 до следващата институционална акредитация.

Проверката на изпълнението на препоръките №2 и №3 от институционалната акредитация и след процедурата по САНК, установи следното:

Резултат от проверката по препоръка № 2.

През анализирания период (учебната 2012/2013 г. – 2015/2016 г.) се разширява международното сътрудничество и партньорство с чуждестранни висши училища и обучителни организации; активизирано е участието в научноизследователски проекти; засилено е участието на студенти в научноизследователски проекти, като е приложен подходът „магазин за наука“ (Science Shop), прилаган от университета в Грьонинген, Холандия и други университети в ЕС и САЩ

Висшето училище изпълнява препоръката.

Резултат от проверката по препоръка № 3.

В резултат на предприетите от СА мерки е нараснал относителният дял на студентите в ОКС „магистър“, редовна форма на обучение в общия брой приети студенти в ОКС „магистър“ – с 1,8 пъти. Налице е положителна тенденция на нарастване на приема на студентите в ОКС „магистър“ в редовна форма на обучение спрямо тези в дистанционна форма.

Висшето училище е изпълнило препоръката.

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ESG) –ЧАСТ 1 (1-10) И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 77, АЛ. 2 ОТ ЗВО¹

Въз основа на изводите на Експертната група в доклада се оценява

¹ Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

изпълнението/неизпълнението на всички критерии за оценяване по процедура за институционална акредитация на висши училища (ВУ) в съответствие с ESG - част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 77, ал. 2. от ЗВО, както следва:

СТАНДАРТ 1. ПОЛИТИКА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 1.1. Висшето училище има документирана, публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване на качеството като част от стратегическото управление на образователната институция в интерес на обществените потребности

По 1.1.1. СА „Д. А. Ценов“ – Свищов има официална и публично оповестена Политика за осигуряване на качеството. Изградена е и действа система за управление на качеството, в съответствие с международния стандарт ISO 9001:2008 и чл. 6, ал.4 от ЗВО, с цел осигуряване на качеството на обучението, на академичния състав и на осъществяваните основни, управленски и спомагателни процеси в СА. Предприети са действия за преминаване към новата версия на стандарта ISO 9001:2015. Изградена и ясно нормативно определена е организационно-функционалната структура за управление, която съответства на ЗВО. В органите за управление на СУК са включени представители на студенти и докторанти и е предвидено при необходимост да се включват лица от практиката и представители на потребителите на кадри. Представители на студенти и докторанти са включени във всички колективни органи за управление на СА, както и в Контролния съвет.

Ръководството на ВУ поставя усъвършенстването на процесите, свързани с управлението на риска и поддържането на ефективното управление на система за управление на качеството (СУК) като основен приоритет на политиката по качеството. Принципите за осигуряване на качеството са насочени към повишаване удовлетвореността на обучаваните лица и другите заинтересовани страни, публичност, прозрачност, партньорство, етично отношение и др., фокусирани към прилагане на изискванията на европейското и националното законодателство и в съответствие с глобалните приоритети за високо качество на обучението и научноизследователската дейност. Политиката за осигуряване на качеството е приета от Академичния съвет (АС) и е публично оповестена на официалния [уеб-сайт](#) на СА.

Органите за управление на СУК са посочени в Правилника за дейността на СА. В колективните органи за управление на СУК (Съвет по качеството и Факултетни съвети по качеството) се включват представители на студенти и докторанти, като в Правилника за устройството и дейността на органите за управление на качеството в СА

„Д. А. Ценов” е предвидено при необходимост в състава им да се включат и представители на заинтересованите страни - лица от практиката и представители на потребителите на кадри, по развиваните специалности в СА. В останалите колективни органи за управление - Общо събрание, Общо събрание на факултет, Академичен съвет, Катедрен съвет, както и в Контролния съвет, също участват студенти и докторанти.

По 1.1.2. се констатира, че в СА е създадена цялостна организация за управление на образованието и научната дейност, в т.ч. вътрешна нормативна уредба, определяща мисията, политиката, структурата, реда на функциониране, осигуряване и контрол върху образователния процес и научната дейност. В СА няма практика за разработване на цялостна Стратегия за развитие на ВУ. Разработени са Мандатна програма за периода 2016-2020 г. и стратегии по основни направления на дейността на СА. ЕГ установи, че с настоящата Мандатна програма са актуализирани и съответни стратегически документи.

Основни документи на СА са: Мандатна програма за развитието на СА 2016-2020 г.; Правилник за дейността на СА „Д. А. Ценов”; Политика за осигуряване на качеството в СА „Д. А. Ценов“; Политика за интелектуалната собственост на СА „Д. А. Ценов”; Политика за експлоатация и комерсиализация на резултатите от научните изследвания на СА „Д. А. Ценов”; Политика за кариерно развитие; Стратегия за развитие на дистанционно електронно обучение в СА „Д. А. Ценов“; Стратегия за развитие на научноизследователската дейност на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов 2014-2020 г.; Стратегия за експлоатация и комерсиализация на резултатите от научноизследователската дейност на СА „Д. А. Ценов” и др. В СА няма установена практика за създаване на един основен документ, който да очертава стратегическите посоки на развитие на институцията. За такъв документ се приема Мандатната програма за развитието на СА.

Основната цел в Мандатната програма е възстановяване позициите на СА „Д. А. Ценов“ като едно от водещите за страната икономически висши училища и превръщането ѝ в разпознаван субект в международното образователно и научно пространство. Дейности по реализацията на мисията, целите и задачите се обсъждат и отчитат ежегодно от органите за управление на СА. Това се осъществява чрез обобщаващи отчетни документи (Ежегоден отчет на Ректора за резултатите от дейността и годишен доклад с финансовите и натуралните показатели на Академията), които се приемат официално с протоколи от заседанията на управителните органи на висшето

училище, съгласно вътрешната нормативна уредба в СА. Годишни доклади на деканите за преподавателската и творческата дейност във факултетите и тяхното състояние, се обсъждат и приемат от ФС и Общото събрание на съответния факултет.

По 1.1.3. Научноизследователската дейност се трансферира в учебния процес чрез своевременна актуализация на учебните планове и предлагания учебен материал. Създадена е необходимата научна инфраструктура (ИНИ) и се проучват възможностите за реализация на резултатите от научните изследвания в практиката.

В Политиката за кариерно развитие в СА е деклариран като водещ принципът -преподаване чрез наука и провеждане на изследвания в полза на преподаването. Реализацията на научноизследователската дейност намира израз в своевременна актуализация на учебните планове и предлагания учебен материал. ЕГ установи, че основен начин за трансфер на нови знания е публикуването на научна продукция и други учебни материали. Правната им регламентация е разписана в Правилника за организация на издателската дейност на СА „Ценов“, Правилниците за дейността на ЦДО и ЦМД. Специализирано звено за провеждане на политиката на Академията за експлоатация и реализация на резултатите от научните изследвания е Центърът за трансфер на технологии (ЦТТ) към Института за научни изследвания. ЦТТ проучва възможностите и съдейства за осъществяването на трансфер на научни продукти и резултати от научно-изследователската дейност на Академията в бизнес практиката, публичния сектор, неправителствените организации и други институции в страната и чужбина.

По 1.1.4. се констатира, че в СА са създадени необходимите организационни и нормативни условия за нетърпимост към прояви на дискриминация и академични измами. Разработени са необходимите вътрешни нормативни актове, които да гарантират спазването на етичните норми и правила за поведение, както и прилагането на принципите на академичната и научна етика в СА. Създадени са Етични правила на редакционните съвети на изданията на СА, като проверка за оригиналност на разработките се осъществява чрез специализиран софтуер и са регламентирани мерки (в т.ч. отстраняване от длъжност на преподаватели) при доказване на плагиатство.

Етичните норми и правила за поведение в СА се регламентират в Етичен кодекс на работещите и Правилник за работата на Комисията по академична етика, като тези нормативни актове са публично достъпни на уеб-сайта на СА „Д. А. Ценов“. Спазването на принципите на научната

етика се гарантира и чрез Етичните правила на редакционните съвети на изданията на СА „Д. А. Ценов“. Във ВУ са приети и се прилага Политика за интелектуалната собственост и Правилник за интелектуалната собственост, с които се регламентират основните принципи и условия за защита на интелектуалната собственост на изследователите – преподаватели, докторанти и студенти във висшето училище, при реализацията на резултатите от научните изследвания и другите обекти на интелектуална собственост. Авторите на депозираните материали за публикуване в изданията на СА, както и авторите на дисертационни трудове попълват декларации за оригиналност. Осъществява се проверка на оригиналността на разработките чрез специализиран софтуер (Plagiarism software checker) – iThenticate. Прави се задължителна предварителна (преди рецензиране) проверка за автентичността на ръкописите, депозираните за издаване като статии, студии или монографии в реферираните издания на Академията, на студентските научни разработки, както и на проектите на дисертационни трудове, преди откриване на процедура за публична защита пред научно жури. При доказване на плагиатство в научните трудове ректорът издава заповед за освобождаване на от длъжност. При установено плагиатство в произведения, вкл. учебници и учебни помагала, с които се участва в защита на труд за придобиване на образователна и научна степен или конкурс, се предвиждат и редица санкции като: прекратяване на защитата (конкурса); забрана за повторно кандидатстване на лицето в определен период; отстраняване на лицата от научни съвети, заемани длъжности и други. При разработването на дипломни работи, коректността на ползваните литературни източници е определена като един от основните критерии за допускане до защита. За периода 2013-2016 г. са рецензирани общо 6 829 дипломни работи, като броят на недопуснатите до защита, в т.ч. и поради некоректно използване на литературни източници, е 278 (4% от разработките).

Констатация за изпълнение на критерий 1.1.:

СА „Д. А. Ценов“ – Свищов има официална и публично оповестена Политика за осигуряване на качеството, създадена и е цялостна организация за управление на образованието и научната дейност. Научноизследователската дейност се трансферира в учебния процес чрез своевременна актуализация на учебните планове и предлагания учебен материал. Съществуват необходимите организационни и нормативни условия за нетърпимост към прояви на дискриминация и академични измами

Критерий 1.2. ВУ поддържа вътрешна система за качеството на

обучението и на академичния състав, която включва и проучване на студентското мнение.

По 1.2.1. СУК в СА е изградена като вътрешната система за оценка и поддържане качеството на обучението и академичния състав (съгласно БДС EN ISO 9001:2008). Тя е процесно ориентирана с ясно обособени три групи процеси: управленски, основни и спомагателни. Въпросите по осигуряване на качеството се обсъждат на заседанията на органите за управление на институцията, факултетите и катедрите, а решенията на АС са публично оповестени. Нормативно е регламентирано отчитане на мнението на студентите за качеството на обучението и академичния състав, в т.ч. при атестиране на преподавателите. За ефективното функциониране на СУК са осъществени две външни обучения от LRQA и пет вътрешни обучения.

В Системата за управление на качеството (СУК) в СА се обособяват три групи процеси: *управленски* (свързани с дейностите по общото ръководство на ВУ, създаването и поддържането на СУК, взаимоотношенията с клиентите); *основни процеси* (планиране на учебната дейност, разработване на учебната документация, кандидатстудентски прием, обучение и дипломиране на студентите, повишаване на квалификацията и професионалното обучение) и *спомагателни процеси* (управление на ресурсите, в т.ч. човешките ресурси – назначаване и атестиране на преподаватели и обучение на персонала, инфраструктура и работна среда). СУК е регламентирана и описана в йерархично структурирана документация, която включва Наръчник по качеството, процедури по управление на качеството, работни инструкции и др., като основните документи в СУК, са публично оповестени.

Процесът по проучване на удовлетвореността на студентите се администрира от ЦКО на базата на Вътрешни правила за оценка на удовлетвореността на студентите от качеството на обучение. Всички преподаватели в СА периодично се атестират, при което се отчита и оценява тяхната учебно-преподавателска, научноизследователска и административно-управленска дейност, съгласно Методика за атестиране членовете на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“, при отчитане мнението на студентите.

За ефективното функциониране на системата за осигуряване на качеството във ВУ се провеждат външни обучения от LRQA и вътрешни обучения.

По 1.2.2. Ефективността на СУК на СА „Д.Ап.Ценов“ и на Системата за оценяване и поддържане качеството на обучението и на

академичния състав на СА, която е част от нея, се оценява чрез ежегодни вътрешни и външни одити.

Периодичните вътрешни одити са организирани като основна дейност в сектор „Вътрешен одит“ към ЦКО, като резултатите от тях са обект на последващ контрол и усъвършенстване на системата. Резултатите от одитите са оповестени публично на уеб-сайта на СА.

Констатация за изпълнение на критерий 1.2.:

СА поддържа вътрешна система за управление на качеството на обучението и на академичния състав. Нормативно е регламентирано отразяването на студентското мнение, както и мнението на работодателите за качеството на обучението във ВУ. Регулярно се провеждат вътрешни и външни одити, резултатите от които се оповестяват.

СТАНДАРТ 2. РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ

Критерий 2.1. СА изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация на професионалните направления и съответните специалности (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на заинтересовани страни.

По 2.1.1 Стандартите и процедурите на СА „Д. А. Ценов“ за разработване на учебна документация отговарят на изискванията на ЗВО. Организацията за разработване, утвърждаване и актуализиране на учебна документация е ясно регламентирана във вътрешни нормативни актове и процедури и е обект на периодичен анализ и обновяване. За всички специалности и форми на обучение е разработен стандарт за учебна документация, включващ квалификационна характеристика, учебен план, учебни програми по отделните дисциплини и график на учебния процес

В СА функционира Комисия по учебни дейности към Академичния съвет, която е изградена като институционална комисия за наблюдаване, анализиране, оценяване, актуализиране и одобряване на програмите за обучение в съответните професионални направления.

Разработването и утвърждаването на учебната документация се извършва в съответствие със **Закона за висшето образование (ЗВО) и с **вътрешната нормативна уредба**, публикувана в сайта на Академията, в това число: Правилник за дейността на СА „Д. А. Ценов“ (26.04.2017); Правилник за организация на учебния процес в СА „Д. А. Ценов“ в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ (13.07.2016); Правилник за организация на учебния процес в СА „Д. А. Ценов“ в образователно-квалификационна степен „магистър“ (13.07.2016);**

Правилник за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ (19.10.2016); Правилник за устройството и дейността на Центъра за дистанционно обучение (19.10.2016); Правилник за устройството и дейността на Центъра за професионално обучение към СА „Д. А. Ценов“ (26.04.2017); Правилник за устройството и дейността на Центъра за следдипломно и факултативно обучение към СА „Д. А. Ценов“ (26.04.2017).

В СА „Д. А. Ценов“ се прилага процедура от СУК за разработване, утвърждаване и актуализиране на учебната документация, на база на която се осъществява обучението в отделните образователни степени, форми на обучение, специалности и професионални направления.

Квалификационните характеристики определят сферата на професионална реализация на студентите; обединява целите на обучението, придобиваните знания, практически умения и компетенции, както и получаваната квалификация;

Учебните планове са в съответствие с квалификационните характеристики на специалностите и са разработени по единен стандарт; осигуряват възможности за ефективно прилагане на научните знания в практиката, за мобилност и участие в между университетски образователни мрежи и на тази основа – за изграждането на специалисти със съответстваща на изискванията на пазара на труда подготовка;

Учебните програми за изучаваните дисциплини се изготвят по унифициран макет, който включва: 1. Организация на обучението (часове учебна заетост, схема на формиране на крайната оценка); 2. Анотация (цел на курса, предварителни изисквания, използвани методи на преподаване, очаквани резултати); 3. Разпространение на дисциплината (посочват се български и чуждестранни университети, където се преподава същата или сходна дисциплина); 4. Учебно съдържание (посочва се структурата и/или съдържанието на темата); 5. Използвани учебно-технически средства; 6. Препоръчителни материали и нормативни източници (посочват се основна и допълнителна литература, нормативни документи, интернет ресурси);

Преди началото на учебната година отдел „Бакалавърско и магистърско обучение“ и фронт-офис „Магистърско обучение“ разработват годишен план-график за организиране на учебния процес; графиците на учебния процес и седмичните учебни програми се обявяват на информационните табла на СА и на нейния сайт; контролът по спазването им се осъществява от заместник-ректора по учебната дейност, деканите, ръководителите на катедри, директорите на ЦДО, на отдел „Бакалавърско и магистърско обучение“ и на фронт-офис

„Магистърско обучение“; за ОНС „доктор“ отдел „Докторантура и академично развитие“ разработва и публикува на сайта на СА график за провеждане на задължителните семинари и на факултативните курсове и семинари, включени в учебните планове на докторантите.

Академично ниво на учебната документация в СА „Д. А. Ценов“ се поддържа въз основа на обстойни сравнителни анализи с учебните планове и програми на УНСС – София, на ИУ – Варна и на други български и чуждестранни университети, обучаващи студенти в ПН 3.7 Администрация и управление и 3.8 Икономика.

По 2.1.2 При създаване на учебната документация се отчита както мнението на студенти и работодатели, така и тенденциите на пазара на труда. Разработени са документи, засилващи ролята на потребителите на кадри при съставянето и верифицирането на учебните планове и програми. Непрекъснато се разширява партньорската мрежа с представители на бизнеса, на неправителствения сектор, на административните структури. С тяхна помощ е направена оценка на степента на релевантност на учебните програми към формирането на базисни компетенции.

В СА тече непрекъснат процес на съгласуване на учебните планове и програми с изискванията на бизнеса. Действащата и утвърдена учебна документация за всички специалности периодично се анализира и обновява с цел обучението да отчита препоръките на бизнеса, да удовлетворява интересите на студентите, да осигурява условия за мобилност, изява и реализация.

Разработени са и са приети от АС документи, гарантиращи участието на потребителите на кадри при съставянето и верифицирането на учебните планове и програми: Стратегия за развитие на специалностите в СА „Д. А. Ценов“ в съответствие с конкретните потребности на бизнеса и изискванията на пазара на труда на микрониво за периода 2014-2020 г.; Методически инструментариум за идентифициране и анализ на изискванията на пазара на труда към подготовката на студенти с висше образование в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“; Вътрешни правила за актуализиране на учебното съдържание в съответствие с изискванията на пазара на труда; Инструменти за идентифициране и анализиране изискванията на пазара на труда към подготовката на студенти;

Непрекъснато се разширява партньорската мрежа с представители на бизнеса, на неправителствения сектор, на административните структури. Постоянно се организират кръгли маси, срещи-дискусии и научни форуми с участието на представители на практиката относно съгласуване на учебни планове и програми, подобряване на

практическото обучение на студентите, възможностите за професионална реализация на студентите. При дипломирането се провеждат изчерпателни анкетни проучвания сред завършилите студенти относно удовлетвореността им от придобитите знания и умения в Академията и професионалната им реализация. (**Таблица 3**);

Ежегодно се провеждат целеви анкетни проучвания сред работодателите за идентифициране на изискванията на практиката към подготовката на кадри, търсенето и реализацията на дипломираните студенти.

Извършен е анализ на степента на релевантност на учебните програми към формирането на базисни компетенции в резултат на изпълнение на проект BG051PO001-3.1.07-0019 „Нови знания и умения за успешна професионална реализация на студентите от СА „Д. А. Ценов“ – Свищов“, осъществен с финансовата помощ на ОП „Развитие на човешките ресурси“. Пълните резултати от осъщественото изследване са публикувани на уеб-сайта на СА (<https://www.uni-svishtov.bg/?page=proekti3-EU>). Интересът им към СА се проследява от Кариерен център, който е провел през акредитирания период анкети за проучване на интереса към специалностите (**Таблица 3**).

По 2.1.3 СА „Д. А. Ценов“ организира обучение в две професионални направления – 3.7 Администрация и управление и 3.8 Икономика. Обучението в отделните степени се извършва в съответните форми: В ОКС „бакалавър“ – редовна и задочна, ОКС „магистър“ - редовна и дистанционна, ОНС „доктор“ – редовна, задочна и самостоятелна. Поставените основни цели пред Академията и очертаните ѝ приоритетни области на дейност кореспондират със специалностите и степените, в които се провежда обучение, съобразено с утвърдените параметри и нормативи за разработване на учебната документация.

Структурата на обучаваните студенти в СА „Д. А. Ценов“ по форма на обучение, осреднена за последните 5 учебни години, е представена в **Таблица 5**.

Обучението в ОКС „бакалавър“ в редовна и задочна форми се извършва в 18 специалности, от които 15 са от ПН 3.8 Икономика, три на специалности от ПН 3.7 Администрация и управление. В ОКС „магистър“ са извършва обучение в редовна и дистанционна форми за 49 магистърски програми, от които 39 магистърски програми за ПН 3.8 Икономика (в т. ч. 6 на английски език) и 10 магистърски програми за ПН 3.7 Администрация и управление. В ОНС „доктор“ са налични учебни планове за редовно, задочно и самостоятелно обучение за 16 докторски

програми, от които 14 докторски програми за ПН 3.8 Икономика и 2 докторски програми за ПН 3.7 Администрация и управление.

Предприети са действия за стартиране на съвместни програми за обучение с чуждестранни висши училища, като с решение на АС е стартирала подготовката на съвместна магистърска програма по „Международен финансов мениджмънт“ (на английски език) с Донецкия национален университет „Васил Стус“.

Лекционните курсове и семестриалните изпити по отделните дисциплини се провеждат от хабилитирани преподаватели в съответното научно направление или от утвърдени от АС нехабилитирани преподаватели. Спазва се изискването не по-малко от 70 % от лекционните курсове по учебните дисциплини да се провеждат от хабилитирани лица в съответната научна област, на основен трудов договор в СА. Преддипломната практика за студентите в ОКС „бакалавър“ редовно и задочно обучение се провежда след края на редовната изпитна сесия, с продължителност 45 дни, по програма и ред, определени от обучаващите катедри. Документирани са мнения за степента на удовлетвореност на работодателите от стажантите и практикантите и на стажантите и практикантите от проведените производствени стажове и практики (*Таблица 6*).

По 2.1.4 В СА „Д. А. Ценов“ са създадени условия за подпомагане на обучението и развитието на студентите (включително и на студенти в неравностойно положение) чрез предоставяне на знания и умения, които допринасят за тяхното образователно израстване и професионално реализиране.

Практическата насоченост на обучението се реализира чрез: извънаудиторна заетост на студентите – в отделните дисциплини нейният хорариум е структуриран в две равни части: самостоятелна работа и академични задания; задължителна преддипломна практика за ОКС „бакалавър“ през осми семестър с извънаудиторна студентска заетост 50 часа, за които се присъждат 2 кредита; активно включване в реализацията на разнообразни проекти; провеждане на различни мероприятия – работни срещи, публични презентации, майсторски класове, посещения в реална работна среда и други.

Извънаудиторната заетост на студентите в ОКС „бакалавър“ по учебните планове на отделните специалности съставлява между 55% и 60% от общата заетост ; сключени са договори с представители на бизнеса, както двустранни договори за сътрудничество с работодателски организации и фирми, така и договори за провеждане на учебни практики и производствени стажове в промишлени предприятия и фирми (*Таблица 6*); при реализирането на основните дейности по

проект BG051PO001-3.1.07-0019 „Нови знания и умения за успешна професионална реализация на студентите от СА „Д. А. Ценов“ – Свищов са проведени работни срещи и са анкетирани представители на бизнес-средата; проведени са дискусии по учебните програми в ОКС „бакалавър“ и в ОКС „магистър“; организирани са **майсторски класове**, в които са участвали 365 студенти; направени от студентите и представителите на бизнеса 50 предложения за актуализиране на учебните програми в съответствие с потребностите на практиката и др.

Резултатът от укрепването на връзките с бизнеса за по-пълното функциониране на триъгълника на знанието „образование-наука-бизнес“ е гарантиран поради участието на студентите и представителите на бизнеса и различни професионални организации в изготвянето и актуализирането на учебната документация в СА. *(Таблица 7).*

По 2.1.5 Учебната документация в СА „Д. А. Ценов“ отговаря на изискванията на Наредбата за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити във висшите училища, Европейската и Национална квалификационна рамка.

Констатация за изпълнение на критерий 2.1.:

Учебната документация в СА е съобразена със Закона за висшето образование и вътрешните нормативни актове. Разработени са вътрешни стандарти и процедури за учебната документация, за нейното утвърждаване и актуализиране в съответствие с промените на пазара на труда и с отчитане на мнението на всички заинтересовани страни с оглед създаване на условия за образователното израстване и професионално реализиране на обучаемите.

СТАНДАРТ 3. ОБУЧЕНИЕ, ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ, ОРИЕНТИРАНИ КЪМ СТУДЕНТИТЕ

Критерий 3.1. Официално са приети методически стандарти за учебна документация (учебни планове и програми) и стандарт (процедура) за промени в учебната документация, които са свързани със стимулиране на мотивацията и ангажираността на студентите в процеса на обучение.

По 3.1.1. В СА „Д. А. Ценов“, Свищов съществува стройна организация и периодично се анализира актуалността на предлагания учебен материал, като се взема предвид студентското мнение и мнението на бизнеса на базата на ежегодно провеждани проучвания. В СА се осъществява документирана дейност по разработване и усъвършенстване на учебната документация в ОКС

„Бакалавър“, „магистър“ и ОНС „доктор“. Чрез интернет страницата на СА е осигурен достъп на студентите и кандидат-студентите до учебните планове и квалификационните характеристики на предлаганите бакалавърски и магистърски програми.

В СА „Д. А. Ценов“ съществува официален ред за промени в учебната документация, който е в съответствие с изискванията на ЗВО и е регламентиран в Наръчника по качеството – процедура ОП 02-03-02 „Управление на учебна документация“ и в Правилника за дейността на СА „Д. А. Ценов“.

През 2016 година е извършена цялостна актуализация на учебната документация за всички специалности в ОКС „бакалавър“ – въведени са 66 нови дисциплини. Извършена е и цялостна актуализация на учебната документация за ОКС „магистър“, редовна и дистанционна форма на обучение, която ще влезе в сила от учебната 2017/2018 година, като са въведени общо 104 нови дисциплини. Актуализирани са общо 191 дисциплини на базата на трансфериране на резултати от научноизследователски проекти и научни изследвания на академичния състав. През 2013-2014 година чрез успешното реализиране на проект BG051PO001-3.1.07-0019 „Нови знания и умения за успешна професионална реализация на студентите от СА „Д. А. Ценов“, Свищов са актуализирани 63 учебни програми за ОКС „бакалавър“ и 85 учебни програми за ОКС „магистър“, <https://www.uni-svishtov.bg/?page=proekti3-EU>.

При актуализирането на учебната документация се взема предвид и мнението на студентите чрез периодично провежданите анкетни проучвания за подготовката и възможностите за професионална реализация, съдържанието и структурата на учебния план, актуалността и обхвата на учебните програми, практическата приложимост на учебното съдържание. Резултатите от тях се представят в ежегодните доклади на Центъра за качество на обучението. За последните пет години средната оценка на удовлетвореност е приблизително 76% за студентите в ОКС „бакалавър“, 75% за студентите в ОКС „магистър“ и 86% за обучаваните в ОНС „доктор“.

Голяма част от потребителите на кадри вземат участие в заседанията на работните групи от СА по изготвянето на нови и актуализирането на съществуващите учебни планове, видно от представени и протоколи от заседанията на работните групи.

В СА „Д. А. Ценов“ освен съвременните класически методи на преподаване - изнасяне на лекции, се прилагат и: решаване на практически казуси, групови дискусии и ролеви игри, преддипломни практики, учебни посещения в корпоративни структури и

симулационни игри, разработване на изследователски проекти, доклади, реферати, самостоятелни кабинетни и полеви проучвания и експерименти, чрез които студентите се поставят в активна позиция заедно с приложението на компютърните и информационните технологии.

На сайта на Стопанската академия се дава възможност на студентите да оценяват онлайн качеството на обучение, <https://www.uni-svishtov.bg/?page=feedback>.

По 3.1.2. Преподавателите в СА развиват и поддържат съвременни методи и форми на преподаване на учебния материал като фактор за ефективност на учебния процес и увеличаване удовлетвореността на студентите.

В контекста на иновациите в организацията и технологията на обучението по маркетинг се предлагат учебни веб сайтове на дисциплини, платформа за електронно обучение Moodle (moodle.eacademybg.com - за студенти и bsmart.eacademy.bg за докторанти), виртуална социална мрежа eduClique.bg; квалификационен барометър на студента. Катедра „Маркетинг“ е разработила общо 36 веб базирани курса от бакалавърските, магистърските и докторските си програми. Други активни катедри в електронно базираното обучение на студентите отчасти са „Бизнес информатика“, „Чуждоезиково обучение“ и „Контрол и анализ на стопанската дейност“.

Във висшето училище активно се работи по прилагането на платформата Мудъл в дистанционните форми на обучение. Поставена е цел - за учебната 2017/18 г. в системата за електронно обучение трябва да бъдат въведени всички учебни курсове за ОКС „магистър“ Провеждани са специализирани обучения за повишаване квалификацията на академичния състав на СА „Д. А. Ценов“, в това число: „Web 2.0 инструменти за електронно обучение и веб базирани онлайн системи за обучение“; „Създаване на професионални презентации“; „Преподаване на английски език“; „Методика на академичното преподаване“; „Приложение на казусния метод при обучение на студенти по икономика“; „Креативност и евристика на научните изследвания и преподаването“; „Методи и средства за разработване на учебно съдържание, планове и програми, обвързани със системата за натрупване и трансфер на кредити – ECTS“; „Обучение на обучители“; „Виртуална учебна среда Moodle“. На обучението за работа с платформата Мудъл са преминали общо 172 преподаватели.

Прилагането на съвременни методи за обучение е обвързано с атестацията на академичния състав - използването на мултимедийни технологии, интернет и специализиран софтуер носят 6 точки на

атестирания преподавател.

Относно нововъведенията в предлагания учебен материал, 33% от литературните източници, включени в учебните програми като основна и допълнителна литература, са публикувани през последните 5 години, средно за СА.

Показател за връзките и зависимостите между приложението на съвременните методи на обучение и ефективността на учебния процес е успеваемостта (средният успех) на студентите в бакалавърските и магистърски програми, съответно Мн.добър (4,51) и Отличен (5,54).

По 3.1.3. В СА „Д. А. Ценов” има създадена организация за периодично анализиране и огласяване на резултатите, свързани с методите на преподаване и оценяване постиженията на студентите. През оценявания период от проведените анкетни проучвания в трите образователни степени, студентите изразяват висока удовлетвореност от изследваните показатели. Увеличен е на броят на профилиращите дисциплини. Почти всички профилиращи дисциплини в ОКС „бакалавър” и „магистър“ се водят от преподаватели на първи ОТД. Учебният процес в СА се провежда в съответствие с процесите по управление и контрол на качеството като от особено значение тук са профилиращите дисциплини, квалификацията и компетенциите на академичния състав и практическите занятия.

Дейността по измерване и оценка на студентската удовлетвореност от качеството на обучението в СА „Д. А. Ценов“ се осъществява в сектор „Измерване, анализ и оценка на клиентска удовлетвореност” към Център за качество на обучението (ЦКО) въз основа на нормативните документи - Вътрешни правила за оценка на удовлетвореността на студентите от качеството на обучение и Методика за проучване на удовлетвореността на студентите от качеството на обучение. Те са актуализирани в съответствие с изискванията на ЗВО, ЗРАСРБ, Критериалните системи на НАОА за институционална и програмна акредитация и целите на стратегията „Европа 2020”, свързани с повишаване качеството на образованието. Предмет на изследване в анкетните проучвания е удовлетвореността от академичната среда, от специалността, от преподаваните дисциплини, от начина на преподаване, от поставените цели и изисквания, от натоварването, от оценяването, от придобитите умения, от материалната база, от информационните ресурси, от административното обслужване, от достъпността до звената и услугите на СА, от студентското самоуправление. Целевите анкетни проучвания се провеждат в трите образователни степени, следдипломно, факултативно и професионално

обучение. В периода уч. 2012/2013 – 2015/2016 г. от ЦКО са проведени 18 анкетни проучвания за оценка на удовлетвореността в ОКС „бакалавър”, ОКС „магистър” и ОНС „доктор“, с общо 755 наблюдавани обекти и 22673 обработени анкетни карти. Обобщените резултати от анкетните проучвания се представят в самостоятелен доклад на ЦКО. Основните изводи и заключения се представят в годишните доклади на Ректора.

През учебната 2015/2016 година 73,83% от студентите в ОКС „бакалавър” са удовлетворени от учебното съдържание на курсовете и начина на преподаване; 69,57% от тях считат, че обучението по специалността е с достатъчна практическа насоченост; 85,27% са удовлетворени от организацията на обучението; 80,02% - от възможностите за реализиране на студентска мобилност; 73,77% - от възможностите за научни изяви; 87,50% - от обективната и безпристрастна оценка на държавния изпит; 81,86% са получили съвети за кариерата си. 70,85% е средната удовлетвореност на анкетирания студенти за ОКС „магистър” от обучението по дисциплини за същата учебна година; 72,58% са удовлетворени от разбираемостта на учебното съдържание; 69,70% - от наличието на примери, подпомагащи усвояването на материала; 72,86% от формите на оценяване; 72,46% от професионалната подготовка.

Учебният процес в СА се провежда в съответствие с процесите по управление и контрол на качеството. Тук имат значение профилиращите дисциплини, квалификацията и компетенциите на академичния състав и практическите занятия.

В учебните планове за ОКС „бакалавър” и ОКС „магистър” е увеличен броят на профилиращите дисциплини, което показва задълбочаване на професионалните компетенции на студентите. Относителният дял на профилиращите дисциплини в ОКС „бакалавър”, водени от преподаватели на първи ОТД, за периода 2013 – 2016 г. е 97,5, за ОКС „магистър” – 100%. Броят на преподавателите на първи ОТД, водещи профилиращи дисциплини, отнесен към броя на профилиращите дисциплини е 0,30 за ОКС „бакалавър” и 0,28 за ОКС „магистър” – констатира се високо ниво на осигуреност на профилиращите дисциплини с преподаватели на първи ОТД.

По 3.1.4. В СА „Д. А. Ценов” функционира система за провеждане на изпитни процедури за проверка и оценка на знанията, уменията и професионалната подготовка на обучаемите, в съответствие със ЗВО. Формите за проверка и оценка на знанията и уменията са описани в учебните програми и публикувани на сайта на ВУ.

Формите за проверка и оценка на знанията и уменията на студентите, докторантите и специализантите фигурират в учебните

планове и програми. Основната форма на оценяване е писменият изпит, по шестобална система. Изпитните процедури са достъпни на сайта на висшето училище. Оценките по курсовете се вписват в изпитния протокол, студентската книжка, студентския картон, електронното студентско досие и дипломата. Държавните изпити и защитите на дипломни работи се провеждат при спазване принципите за публичност и прозрачност. Членовете на изпитните комисии са хабилитирани лица, определени със заповед на Ректора. Материалите от писмените изпити се съхраняват не по-малко от една година. Обективността на оценяването и спазването на правилата за провеждането на изпитите се контролира чрез провежданите анкети за студентската удовлетвореност, в които студентите дават мнение по въпроса, доколко знанията и уменията им са оценени обективно и безпристрастно както по отделни дисциплини, така и за целия курс на обучение. Административният контрол по поддържането на системата за провеждане на изпитните процедури се извършва от ресорния зам.-ректор. Деканите на факултети и ръководителите на катедри организират и контролират спазването на графика на учебния процес и провеждането на семестриалните и държавните изпити. В СА успешно се прилага и система за натрупване и трансфер на кредити (ECTS), чиято цел е да осигури на студентите възможност за изборност на дисциплини, самостоятелна работа и мобилност.

По 3.1.5. В СА съществува официален ред за приемане и разглеждане на студентски жалби, регламентиран в правилниците за организацията на учебния процес в ОКС „бакалавър” и „магистър“. Студентите от ОКС „бакалавър” и „магистър“ имат право да възразяват за обективността на финалната изпитна оценка до декана или зам.-ректора. Студентите, докторантите и специализантите могат да подават писмени жалби или сигнали и до Контролния съвет, който извършва проверки по тях. Студентските жалби се приемат и разглеждат в съответствие с посочените в правилника процедури на висшето училище.

Редът за разглеждане на студентски жалби в Стопанската академия е регламентиран в чл. 46 от Правилника за организацията на учебния процес в СА „Д. А. Ценов” в образователно-квалификационна степен „бакалавър”, чл. 25 от Правилника за организацията на учебния процес в СА (магистърско обучение) и в Правилника за устройството и дейността на Контролния съвет на СА. Студентите от ОКС „бакалавър” и „магистър“ имат право да възразяват за обективността на финалната изпитна оценка като подават заявление до декана или ресорния зам.-ректор за преоценяване от комисия, които от своя страна издават заповед за

датата, мястото на изпита и състава на комисията. Студентите, докторантите и специализантите могат да подават писмени жалби или сигнали и до Контролния съвет, който извършва проверки. Молбите и жалбите по всички кандидатстудентски въпроси се отправят до ректора на Академията, който в 3-дневен срок взема окончателно решение.

Констатация за изпълнението на критерий 3.1.:

В СА са създадени необходимите условия и ред за провеждане на качествен образователен процес с оглед постигане на висока заинтересуваност на студентите за получаване на теоретични знания и практически умения и компетенции.

СТАНДАРТ 4. ПРИЕМ, РАЗВИТИЕ, ПРИЗНАВАНЕ И ДИПЛОМИРАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Критерий 4.1. Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на студентите включително до тяхната професионална реализация.

По 4.1.1. В СА „Д.А. Ценов“-Свищов, са създадени необходимите условия за информиране и ориентиране на студентите за предоставените им възможности за обучение. Създадени са условия за информиране и ориентиране на студентите за възможностите им за изграждането като специалисти, както и за насърчаване на мобилността на студентите. В СА има изградена и функционираща система за трансфер на кредити и признаване на периоди на обучение, проведено по време на мобилностите. Осигурен е достъп на студентите и на кандидат-студентите до учебните планове и квалификационните характеристики на предлаганите бакалавърски и магистърски програми, кратки анотации на учебните дисциплини по отделните специалности чрез интернет страницата на СА.

В СА има изградени структури и разработени вътрешно-нормативни документи, необходими за ефективното функциониране на системата на обучение – от приема на студентите до тяхното дипломиране и професионална реализация. Студентите получават достъп до необходимата им информация от административния персонал на факултетните канцеларии, на отдел „Бакалавърско и магистърско обучение“, на фронт-офис „Магистърско обучение“, Центъра за дистанционно обучение, отдел „Докторантура и академично развитие“, ЦСФО и ЦПО.

СА предоставя на кандидат-студентите и на обучаваните студенти подробна и изчерпателна информация на предлаганите бакалавърски и магистърски програми за обучение в СА „Д. А. Ценов“. Информацията се

предоставя чрез кандидат-студентския справочник, актуализиран ежегодно, и интернет страницата на СА. Кандидат-студентите и обучаваните студенти имат достъп до квалификационните характеристики, учебните планове и програми на предлаганите бакалавърски и магистърски програми. В процеса на обучение студентите, докторантите и специализантите получават пълен достъп до необходимата им информация относно учебната документация, както и за: организацията на учебния процес (вид и срок на обучението; преподавателския екип, водещ обучението по съответната дисциплина; графика на учебния процес за съответната учебна година; формата и процедурата за оценяване на студентите; графика за провеждане на редовна, поправителна и ликвидационна изпитна сесия; формите на извънаудиторна заетост; преддипломната практика; формата на държавния изпит; броя образователни кредити по ECTS и др.). Студентите, обучаващи се в ОКС „магистър” дистанционна форма, получават достъп до необходимата им информация, учебните планове и учебните програми и чрез електронната система VJL (<http://vj1.uni-svishtov.bg>), която предоставя възможности за отлична информираност относно състоянието и промените в учебната документация на магистърските програми.

Приемът в СА „Д. А. Ценов“ се извършва съгласно приетия от Академичния съвет и оповестен на сайта Правилник за прием на студенти в ОКС „бакалавър”, ОКС „магистър” и специализанти. Учебният процес по обучението на студентите в ОКС „бакалавър“ и „магистър“, ОНС „доктор”, следдипломното, факултативното и професионалното обучение се осъществява съгласно разработени и публично оповестени, в т.ч. на сайта на Стопанската академия, правилници, както следва: Правилник за организацията на учебния процес в ОКС „бакалавър”; Правилник за организация на учебния процес (магистърско обучение); Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“; Правилник за устройството и дейността на ЦДО; Правилник за устройството и дейността на ЦСФО; Правилник за устройството и дейността на ЦПО. В посочените правилници се уреждат всички въпроси, свързани с приема, организацията на учебния процес през периода на обучение, получаваната квалификация и дипломирането на студентите, докторантите и специализантите, в т.ч. и чуждестранни такива.

През последните две учебни години се наблюдава значително намаляване на броя на обучаваните студенти в СА. Основната причина за това е намаляването на броя на завършващите средно образование в страната, част от които не продължават обучението си или продължават

обучението си в чужбина. Намаленият прием на студенти през последните години налага СА да разработи програма за привличане на студентите (*Таблицы 4 и 5*).

По 4.1.2. В СА са утвърдени и се прилагат стандарти за привличане, прием и адаптиране на студенти от страната и от чужбина. Приети са и оповестени правила и наредби за приема, за получаваната квалификация и за завършването на студентите. Ръководството на СА анализира профила на възпитаниците си и насочва кандидат-студентските кампании според този профил.

Във връзка с привличането, приема и адаптирането на студентите Висшето училище организира множество инициативи и мероприятия, а именно: Информационни дни за новоприетите студенти (срещи с деканите на факултетите, ръководителите на катедри и студенти от съответните специалности, запознаване на студентите с услугите, предлагани от академичните центрове и административните звена на Академията и др.); Дни на отворени врати в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов (ученици, граждани и бъдещи студенти имат възможността да се срещнат с представители на академичната общност, да се запознаят на място с аудиторната инфраструктура, академичния музей, студентския стол, както и да осъществят организирано посещение на забележителности в град Свищов); Провеждане на информационни кампании в редица училища в страната; Провеждане на ученически състезания, конкурси и др.; Участие в кандидат-студентски борси. За подкрепа и улесняване ориентацията на студентите в образователния процес и за поддържане на ефективна и пълноценна връзка със студентите, обезпечаваща успешното протичане на обучението им, в СА е въведена тюторна система, в която се включват ръководителите на катедри и научните секретари, преподавателите-групови ръководители, институционалният и катедрените Еразъм+ координатори, катедрените Алумни координатори, академичните наставници.

СА притежава разширена Еразъм харта за висше образование, на база на която студентите и докторантите могат да реализират мобилности с цел обучение или практика в чужбина. Информация за това студентите могат да получат от Центъра за международна дейност, катедрените Еразъм+ координатори и интернет сайта на Академията. Центърът за международна дейност организира информационни кампании за студентите и докторантите от СА „Д. А. Ценов“ относно възможностите за участие в международни проекти и образователни мобилности.

СА „Д. А. Ценов“ има сключени 64 междуинституционални

договора за мобилност по програма „Еразъм+“ с програмни държави и 51 междуинституционални договора за кредитна мобилност с висши училища от партниращи страни. През наблюдавания период е разширено и обогатено портфолиото от двустранни рамкови договори за сътрудничество и междуинституционални договори по ключова дейност 1 на програма „Еразъм+“. Броят на рамковите договори е увеличен с 394,59 на сто от началото на акредитирания период (69 двустранни договора и меморандума за сътрудничество в областта на образователната, научноизследователската и проектната дейност, 64 междуинституционални договора по КД 103 и 51 договора по КД 107 за международна кредитна мобилност по програма „Еразъм+“). СА „Д. А. Ценов“ поддържа активна политика за насърчаване на входящите и изходящите творчески мобилности на студенти и докторанти. За периода уч. 2012/13-2016/17 г. са се наблюдава неравномерност в броя изходящите и входящи мобилности на студенти, докторанти, преподаватели и административен персонал. *(Таблица 8).*

По 4.1.3. В СА са разработени и утвърдени механизми за включване на студентите и докторантите в изпълнението на изследователски проекти в основните звена и в изследователските му структури. Ежегодно се провеждат студентски научни сесии, организирани едновременно във всички факултети. Наблюдава се тенденция на нарастване на относителния дял на публикациите на студенти и докторанти в общия брой публикации на СА.

В СА има практика, насочена към осигуряване на възможности и стимулиране изследванията на студентите и докторантите, регламентирана в следните вътрешно академични нормативни документи: Правилник за дейността на СА „Д. А. Ценов“; Мандатна програма за развитието на СА „Д. А. Ценов“ през управленския мандат 2016-2020; Стратегия за развитие на научноизследователската дейност в СА „Д. А. Ценов“ за периода 2014-2020 г.; Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“; Правилник за организацията на учебния процес в СА „Д. А. Ценов“ в образователно-квалификационна степен “бакалавър” и Правилник за организация на учебния процес в СА „Д. А. Ценов“ (магистърско обучение); Вътрешни правила за условията и реда за планиране, разпределение и разходване на средствата, предоставяни целево от държавния бюджет за присъщата на СА „Д. А. Ценов“ научна дейност. През акредитирания период участията на докторанти и студенти в международни, национални и академични проекти са 15 897 *(Таблица 9).*

В СА са традиция форумите за научна изява на студенти и

докторанти. През анализирания период са проведени ежегодни докторантски научни сесии. Изнесените доклади на тези форуми се публикуват в разработките от които са публикувани в сборници. СОтделно се провеждат годишни студентски научни. След проведените 4 академични студентски научни сесии, в които са участвали 657 студенти през 2016 г. е издаден сборник със студентски научни изследвания на отличените доклади (44 броя).

През акредитирания период докторанти и студенти от СА са участвали в конференции и други научни форуми, организирани както от СА, така и от други висши училища, като общият брой на регистрираните участия е 2746 (*Таблица 10*).

Общият брой на научните публикации на студентите и докторантите за акредитирания период е представен в *Таблица 11*.

По 4.1.4. В СА са приети и оповестени правила за академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища и европейските програми за образование и обучение. Налице е слаба активност на реализираните изходящи пред входящите мобилности.

Решението за академичното признаване на висше образование, придобито в чуждестранни висши училища, се основава на приетите Вътрешни правила за академично признаване на придобито висше образование и на завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища и се осъществява от Академичния съвет на СА „Д. А. Ценов“, подпомаган от Комисията по академично признаване на висше образование, придобито в чуждестранни висши училища. Комисията оценява съответствието на данните от дипломата за висше образование с държавните изисквания за придобиване на висше образование в Република България.

Условията и редът за академично признаване на проведена изходяща студентска мобилност се регламентират в Процедура за академично признаване на изходяща студентска мобилност по програма Еразъм+. Всички студенти и докторанти, реализирали изходяща мобилност в страна от ЕС и ЕИП, получават **Европас мобилност сертификат** (по образец на Европас центъра). Студентите, реализиращи входяща и изходяща мобилност по проекти за мобилност между програмни и партниращи страни, получават **Еразъм+ мобилност сертификат**. През акредитирания период се констатира слаба активност по проекти за мобилност на студенти, преподаватели и администрация, въпреки големия брой сключени договори за партньорство на СА с чуждестранни ВУ. СА „Д. А. Ценов“ има сключени общо 69 двустранни

рамкови договора за сътрудничество с чуждестранни университети, 64 между институционални договора за кредитна мобилност на студенти и персонал по КД 103 на програма „Еразъм+” с висши училища от програмни страни, 51 между институционални договора за кредитна мобилност на студенти и персонал по КД 107 на програма „Еразъм+” с висши училища от партниращи страни.

По 4.1.5. В СА е създадена и се поддържа система за регистриране на дипломираните студенти в ОКС Бакалавър и ОКС Магистър, в която се поддържа информация за тяхната професионална реализация. Акцент в комуникацията със завършилите е целенасочено информирание и привличане на завършили студенти за допълнителни курсове за усъвършенстване на компетенциите в Центъра за професионално обучение като част дейностите по учене през целия живот. Създадена и функционира „Алумни асоциация на завършилите ВФСИ и СА „Д. А. Ценов“ – Свищов”.

Процесът на кариерното консултиране на студентите, проследяването на реализацията на дипломираните студенти, поддържане на взаимоотношения с възпитаниците на висшето училище, с медиите, публичния и корпоративния сектори, в т.ч. и с образователните институции, се осъществява от Академичният център за кариерно консултиране и връзки с обществеността (АЦККВО). АЦККВО периодично извършва анкетни проучвания за изследване реализацията на завършилите студенти една година след обучението им и сред работодателите относно реализацията на възпитаниците на СА „Д. А. Ценов“. Отношенията с дипломираните студенти са институционализирани и организирани в секция „Кариерно консултиране и Алумни“ на АЦККВО. В СА има създадена Асоциацията на възпитаниците на СА „Д. А. Ценов” и за нейната дейност е разработен и приет Правилник за дейността на Асоциацията на възпитаниците на СА „Д. А. Ценов” (2012). Асоциацията има за цел насърчаване на ползотворно сътрудничество между Стопанска академия „Д. А. Ценов”, нейните възпитаници и други представители на академичния и професионалния свят, на бизнеса и на обществото като цяло. Асоциацията има учредени 59 клуба с над 1500 члена. Дейността на Асоциацията се опосредства от алумни координатори, утвърдени съгласно чл. 92, ал.1, т. 3 и чл. 96 от Правилника за дейността на Стопанска академия „Д. А. Ценов” и чл. 9, ал. 2 от Правилника за дейността на АЦККВО, които са преподаватели на основен трудов договор към катедрите. Създадена е и функционира онлайн система „Алумни“ (<http://alumni.uni-svishtov.bg>). Системата подпомага както

отношенията на СА „Д. А. Ценов” с нейните бивши възпитаници, така и връзките между самите възпитаници. Алумни асоциацията има профили в социалните мрежи Facebook (<https://www.facebook.com/ackkvo>) и LinkedIn (<https://www.linkedin.com/in/career-center-academy-of-economics-d-a-tsenov-8a904b16/>).

Констатация за изпълнение на критерий 4.1:

В СА са създадени необходимите структури, вътрешнонормативни актове и др. за осъществяване на постоянно внимание към студентите, обхващаща жизнения цикъл на неговото развитие: привличане на кандидат-студенти; прием; обучение; дипломиране и проследяване на последващата реализация на възпитаниците.

СТАНДАРТ 5. ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ

Критерий 5.1. СА има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, която е част от стратегията за развитие на институцията. Профил и квалификация на преподавателския състав.

По 5.1.1. СА поддържа преподавателски състав на високо професионално ниво. Високият относителен дял на хабилитираните преподаватели е гаранция за качествен учебен процес във ВУ както при подготовката на студенти в ОКС „бакалавър” и „магистър”, така и при обучението в ОНС „доктор”. СА има визия за развитие на преподавателския състав и залага на оптимална и много добре възрастово балансирана структура на преподавателския състав. Така се осигурява приемственост при обучението на студентите и на практика се провежда кадрова политика насочена към на професионалната квалификация и академичната кариера на преподавателския състав на ОТД. 96 % от научно-преподавателския състав работи на ОТД само в СА. Няма преподаватели, които да работят на втори ОТД в СА.

Към 01.04.2017 г. в четирите факултета в СА работят на основен трудов договор (ОТД) 209 хабилитирани и нехабилитирани преподаватели, като на един преподавател се падат средно 48 студенти. Разпределението на академичния състав по факултети е сравнително равномерно. Хабилитираните преподаватели са 84 (40,19% от академичния състав), а нехабилитираните преподаватели са 125 (59,81%). Посоченото съотношение осигурява непрекъснато възпроизводство на хабилитирания академичен състав на основата на професионално израстване на нехабилитираните преподаватели.

Необходимо е да се подчертае положителният факт, че 96 % от научно-преподавателския състав работи по трудов договор за неопределено време (ОТД) само в СА „Д. А. Ценов“, което е гаранция за качествен учебен процес. Структурата на преподавателския състав е следната: 19 професори (9,09%), 65 доценти (31,10%), 44 гл. асистенти (21,05%), 21 старши преподаватели (10,05%), 59 асистенти (28,23%), от които 21 с ОНС „доктор“, и 1 преподавател (0,48%) (**Таблицу 12 и 13**).

По отношение на възрастовата структура анализът показва относително равномерно разпределение по отделни възрастови групи. Положителна тенденция е липсата на преподаватели на 65 години и сравнително незначителния дял на преподавателите от 61 до 65 години (3,27%). Най-голям е дялът на преподавателите във възрастова група от 36-45 години – 39,25 %, от които 44,37 % са доктори. В останалите възрастови групи има равномерност по отношение на разпределението на преподавателите. Средната възраст по академична длъжност към 01.04.2017 г. е, както следва: професори – 54 години; доценти – 48 г., гл. асистенти – 42 г., асистенти – 39 г., ст. преподаватели – 48 г., преподаватели – 47 г. (**Таблица 13**).

По 5.1.2. В СА има ясно установен и публично оповестен ред за наемане на работа и за професионално развитие на преподавателите на ОТД. Информация за кариерното развитие на преподавателите на ОТД се поддържа в централизирана база данни на сървъри на Стопанската академия.

Академичните длъжности се заемат въз основа на конкурс и избор. Условието за заемане на академична длъжност и придобиване на научна степен са регламентирани в ППЗРАС в Стопанската академия.

Съгласно Вътрешните правила за определяне учебната заетост на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“, е определен норматив за годишна академична заетост на всички категории членове от академичния състав, 360 часа в упражнения (250 часа лекции и семинарни занятия и 110 часа извънаудиторна заетост) с изключение на катедра „Физическо възпитание и спорт“ (ФВС) – 400 часа, от които 340 часа аудиторна и 60 часа извънаудиторна заетост. За наднормативната учебна натовареност преподавателите получават допълнително възнаграждение, като максималният размер на тези възнаграждения за учебна година е за 360 часа, а за катедра ФВС – за 400 часа. Максималната натовареност, за която се начислява възнаграждение за учебна година, е в рамките на 720 часа или 800 часа за преподаватели от катедра „Физическо възпитание и спорт“.

Ръководството на СА отдава първостепенно значение на научно-преподавателския академичен състав и провежда целенасочена

политика за осигуряване на условия за устойчиво кариерно развитие на преподавателите. Налице е ясно установен и публично оповестен ред за наемане на работа и за професионално развитие на преподавателите на ОТД, който е разписан в Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“.

Кариерното развитие на преподавателите на ОТД в СА е неразделна част от техния статут и е публично достъпно. Информацията за предстоящи и проведени конкурси/публични защити в СА „Д. А. Ценов“ се съхранява в поддържан от отдел „Докторантура и академично развитие“ регистър и в централизирана база данни на сървъри на Стопанската академия. Достъп за създаване на информация в тази база данни имат оторизирани служители от отдел „Докторантура и академично развитие“. Достъпът до информацията в базата данни за проведени и предстоящи защити е публичен и се осигурява от интернет сайта на Стопанската академия в раздел „Открити процедури“ - <http://www.uni-svishtov.bg/?page=dns&content=proc>. Информация за кариерното развитие на преподавателите на ОТД се поддържа в централизирана база данни на сървъри на Стопанската академия. Достъп за създаване и актуализиране на информация в тази база данни имат преподавателите на основен трудов договор чрез електронния портал на адрес www.uni-svishtov.bg/teacher,

През анализирания период са обявени общо 41 конкурса: 9 за професори, 13 за доценти и 19 за главни асистенти. Обявени са и 8 конкурса за докторанти, за общо 269 места, в т.ч. 165 за редовна форма на обучение и 104 за задочна форма. В самостоятелна форма на обучение са зачислени 42 докторанти.

По 5.1.3. В СА има изградена система и процедури за насърчаване и осъществяване на мобилности и обмен на преподаватели с други ВУ за определени периоди на преподаване и научни изследвания. Осигурена е възможността за участие на преподаватели, докторанти и студенти от СА в международни образователни и изследователски проекти, международни конференции и форуми, като се работи за разширяване обхвата на тези възможности. Центърът за международна дейност подпомага членството на СА „Д. А. Ценов“ в световни и европейски образователни и научни организации и информира преподавателите за получени покани за предстоящи международни конференции и мероприятия. В рамките на отчетния период, представители на Академията осъществяват участия в международни симпозиуми, конференции, летни училища.

СА има установени традиции в сътрудничеството си с други висши

училища страната и чужбина. Изграденият Център за международна дейност СА „Д. А. Ценов“ установява стратегически партньорства с частни и държавни акредитирани висши училища, предлагащи обучение в направления 3.8. Икономика и 3.7. Администрация и управление с ясна цел да развие сътрудничество в изготвянето на съвместни учебни планове, разработване на съвместни образователни и научноизследователски проекти в трите степени на обучение, участие в проекти с партньори за изграждане на капацитет, мобилност на студенти и персонал.

СА „Д. А. Ценов“ поддържа политика за насърчаване на входящите и изходящите творчески мобилности на академичния и административния персонал. За периода уч. 2012/13-2016/17 г. са реализирани общо 228 входящи и изходящи мобилности на академичния и административния персонал, а именно: (а) изходяща мобилност на персонал с цел обучение или преподаване по програма „Еразъм“ и „Еразъм+“ – общо 90; (б) друга изходяща мобилност на персонал – общо 83; (в) входяща мобилност на персонал – общо 55.

По 5.1.4. Налице е изградена система за периодично атестиране на академичния състав като е въведена е система от стимули за академичния и административния състав в зависимост от степента на поддържане на качеството на обучението. Изградена е система за обратна връзка по отношение на качеството на обучението на основата на регулярни анкетни проучвания със студентите. Изградена е система за мониторинг и контрол на изпълнение на препоръките на Атестационната комисия на ниво факултет и катедра. Процедурите са разписани във Вътрешните правила за атестиране членовете на академичния състав.

Членовете на академичния състав на основен трудов договор в СА периодично се атестират - нехабилитираният академичен състав веднъж на 3 години, а за хабилитирания академичен състав – веднъж на 5 години. Редът за атестиране е уреден във Вътрешни правила за атестиране членовете на академичния състав на СА „Д. А. Ценов“ и Методика за атестиране членовете на академичния състав на СА „Д. А. Ценов. Приносът на отделните членове на академичната общност към качеството на обучението и научноизследователската дейност се оценява на база на атестационни критерии, обхващащи: учебно-преподавателска дейност; научноизследователска дейност; административно-управленска дейност. Оценяването на качеството на учебно-преподавателската дейност се извършва въз основа на следните критерии: „Процентно изпълнение на нормативите за учебна заетост, структурирани за титуляри, асистенти и преподаватели“; „Обновяване

на учебно съдържание в преподаваните учебни курсове”; „Ниво на осигуреност на титуляра/асистента с авторова учебна литература, написана индивидуално или в съавторство”; „Използване на учебно-технически средства в учебно-преподавателската работа”; „Ръководени дипломни работи в ОКС „магистър”; „Рецензиране на дипломни работи в ОКС „магистър”; „Оценка на учебно-преподавателската работа от катедрата”; „Оценка от проучвания на удовлетвореността на студентите от качеството на обучение”.

Качеството на научноизследователската дейност на атестираните преподаватели се анализира и оценява на база на критериите: научни публикации, научноизследователски проекти, участие в научни форуми, постижения в научното развитие. Оценяването засяга основно две форми на изява – индивидуално развитие и научно ръководство на докторанти.

Приносът на членовете на академичната общност в административно-управленската дейност на СА се оценява в два основни разреза – за ангажираност в СА (административно-управленски функции на ниво катедра, факултет, СА) и за ангажираност извън СА (национални научно-образователни структури и институции). За формиране на атестационната оценка атестираните преподаватели изготвят Индивидуален атестационен отчет (ИАО), който представлява самооценяващ доклад на атестирания по отношение на постигнатите от него резултати за периода на атестиране. Съгласно чл. 30 от Вътрешни правила при получена оценка „незадоволителна” атестираният член на академичния състав трябва ежегодно да отчита постигнатото по изпълнението на препоръките. Отчитането се извършва с представяне на „Доклад за изпълнение на препоръките“ до ръководителя на катедрата. Ръководителят на катедрата осъществява контрол по изпълнението на препоръките от атестирания член на катедрения състав с оценка „незадоволителна“ и ежегодно докладва на декана на факултета за степента на изпълнение на препоръките от членовете на катедрения състав с оценка „незадоволителна“.

Констатация за изпълнение на критерий 5.1.:

СА има изградена политика за осигуряване на качествен академичен състав, която е част от мандатната програма за развитие на ВУ. Основният преподавателски състав на СА е на ОТД с ВУ, има добре балансирана възрастова структура и високи постижения в преподавателската и научноизследователска дейност.

Критерий 5.2. Научноизследователска, художественотворческа и спортна дейност на академичния състав и участието на обучаваните в тази дейност.

По 5.2.1. В СА има разработени процедури и осъществява

действия за повишаване на нивото на научните изследвания и връзките им с образователната дейност. Нормативно са регламентирани и са осъществявани активни действия за повишаване на нивото на научните изследвания. През анализирания период публикациите на академичния състав в т.ч. на докторанти и студенти, се запазват относително постоянни като брой, като делът на публикациите само на докторантите и студентите е 54.65 % от публикациите на академичния състав.

За анализирания период се наблюдава тенденция на увеличаване броя на участията на преподаватели на ОТД в научни форуми с публикации. Провежда се и последователна политика за осигуряване на „видимост“ на научната продукция, чрез пълнотекстово индексирани в световни бази данни с научна информация (CEOO, EBSCO Publishing, Google Scholar, RePEC, JGATE, eLibrary.ru)..

Научноизследователската дейност и научната политика на СА се определя от Академичния съвет съгласно ЗВО и Правилника за дейността на СА „Д. А. Ценов“. Тя се конкретизира в (1) Стратегията за развитие на научноизследователската дейност на Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Свищов 2014-2020 г., (2) Мандатната програма за развитието на СА „Д. А. Ценов“, (3) Правилник за дейността на Института за научни изследвания, (4) Вътрешни правила за условията и реда за планиране, разпределение и разходване на средствата, предоставяни целево от държавния бюджет за присъщата на СА „Д. А. Ценов“ научна дейност, (5) Вътрешни правила за функционирането на редакционните съвети на научните издания и на Академично издателство „Ценов“, (6) Правила за ползване на творчески отпуск от членовете на академичния състав на СА „Д. А. Ценов“, (7) Правилник за организация на издателската дейност на Академично издателство „Ценов“, (8) Правилник за прилагане на Кодекса за поведение при назначаване на изследователи в СА „Д. А. Ценов“ и се реализира чрез научноизследователски програми и проекти, осъществявани от катедрени и между-катедрени програмни екипи или отделни преподаватели, докторанти и студенти.

Планирането на научноизследователска дейност на преподавателите се извършва съгласно Вътрешни правила за кариерно развитие на академичния състав на Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Методика за кариерно развитие и по-конкретно е разписано в Процедура за кариерно планиране.

Отчитането на резултатите от научноизследователската дейност на академичния състав се извършва индивидуално от всеки член в създадения Електронен регистър на научноизследователската дейност на СА „Д. А. Ценов“ (www.uni-svishtov.bg/teacher). Той е част от

интегрираната автоматизирана система за управление на Висшето училище.

През оценявания период 2013-2016 г. преподавателите от СА „Д. А. Ценов” са публикували общо 58 монографии, 153 студии, 540 статии, 1066 доклада, като 255 от публикациите са в чужбина, а 5 публикации са индексирани в SCOPUS (**Таблица 14-1**).

Общият брой на публикациите на членовете на академичния състав в реферирани международни издания (индексирани с SCOPUS и Web of Science) за оценявания период е **157**, като относителният им дял в общия брой публикации на академичния състав на основен трудов договор с Висшето училище възлиза на **9%**.

Оценяването на резултатите от научноизследователската дейност на академичния състав се извършва **количествено**, съгласно изискванията на Правилника за оценка на резултатите от научноизследователската дейност на академичния състав в СА, и **качествено** – от ръководителя на катедрата в процеса на отчитане на индикаторите, заложен в индивидуалния кариерен план. Оценяването на научноизследователската дейност на членовете на академичния състав се извършва и при периодичното им атестиране съгласно Закона за висшето образование, Вътрешните правила и Методиката за атестиране членовете на академичния състав в СА. Резултатите от оценката на научноизследователската дейност се оценяват по критериите: „Научни публикации”, „Научноизследователски проекти”, „Участие в научни форуми”, „Постижения в научното развитие”.

СА провежда систематична политика на стимулиране и награждаване участието на академичния състав в научни и художествено-творчески събития у нас и чужбина за дисеминация на научните и творчески постижения.

По 5.2.2. Научноизследователската дейност в СА се организира, контролира и развива чрез създадена цялостна Академична система за научноизследователска дейност (АСНИД). Тя интегрира в себе си логически построена структура, длъжности, заедно с присъщите им функции, ангажименти и отговорности. СА поддържа седем собствени издания, в които преподавателите и докторантите имат възможност за публикуване на резултатите от изследвания си на страниците на поддържаните собствени печатни и електронни издания. Мониторинг и контрол на видимостта и цитируемостта се осъществява чрез системите Harzing’s Publish or Perishp, SCOPUS, Google Scholar и eLibrary.ru. Броят на прочетените (свалените) публикации се следи чрез собствена разработена система <http://dlib.eacademy.bg>

Относителният дял на публикациите в научни издания, индексирани в системите SCOPUS и Web of Science спрямо общия брой публикации на академичния състав на ОТД е **относително нисък (виж 5.2.1)**. Значително по висок е броят на индексираните и цитираните публикации, регистрирани чрез системите на Google Scholar и Harzing's Publish or Perish. Видимостта и броят на цитиранията на преподаватели от СА бележи положителна тенденция. През оценявания период са разработени общо **103** научноизследователски проекта, финансирани със средства от държавната субсидия, в които са взели участие **369** преподаватели.

През оценявания период броят на цитиранията на преподаватели от СА „Д. А. Ценов” е 5 358. Значителният брой на цитиранията е свидетелство, че преподавателите от СА „Д. А. Ценов” се ползват с авторитет и имат влияние сред българската и чуждестранната научна общност чрез своите публикации, а също и доказателство за високото качество на научноизследователската им продукция.

Констатация за изпълнение на критерий 5.2.:

В СА е постигнат устойчив напредък в научноизследователската дейност на академичния състав. Налице са условия за провеждане на стойностни научните изследвания, разработени са правила и процедури за повишаване на качеството на научните разработки на и внедряването им в преподаването и стопанската практика.

СТАНДАРТ 6. УЧЕБНИ РЕСУРСИ И ПОДПОМАГАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Критерий 6.1. СА осигурява и развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художественотворческата и спортната дейност, както и подходяща среда за дистанционно обучение

По 6.1.1. СА разполага с много добра материална база и необходимо оборудване, съобразена с нейния образователен и изследователски профил, за провеждане на учебния процес, правят се научни изследвания, организират се образователни и научни форуми. Осигурени са достатъчно учебни площи и работни места за студентите и за научни изследвания на преподавателите, както и голям обем информационни ресурси, подпомагащи образователната и изследователската дейност във висшето училище.

СА разполага с много добре поддържана собствена материално-техническа база. За целите на обучението се използват 140 аудитории със 7155 места, разположени на площ от 8668,5 кв. м. Аудиториите са разположени основно в четири корпуса като 27 от тях са компютърни, в т. ч. 15 са оборудвани и с мултимедийна техника. Академията разполага с 14 специализирани центрове, лаборатории и

кабинети за обучение по различни направления на икономическата наука и чужди езици; 20 общообразователни и 7 специализирани компютърни лаборатории, използвани за нуждите на обучението, с общо 326 компютърни конфигурации с лицензиран софтуер. Броят на седящите места в компютърните аудитории е 775, а общата им площ е 1324 м². Броят компютри на 100 обучавани студенти е 6,46 и се отчита съществено нарастване спрямо предишния период на акредитация - 3,62. При двусменен режим на обучение в края на 2016 г. броят компютри на 100 обучавани студенти е 12,91.

Аудиторната и лабораторната площ за учебна заетост на 1 студент е 1,72 кв. м. и нараства в сравнение с началото на оценявания период с 42,59 %. 100 студенти се обучават в 142 работни места за аудиторна и лабораторна работа като при този показател се отчита ръст от 45,58 % (*Таблица 15*). Това показва осигуреност на всички студентите с места за провеждане на занятията.

СА притежава Студентски дом на културата, с 280 места, където се организират различни събития. В Учебен корпус „Юг“ е оборудвана мултимедийна зала с възможности за симултанен превод (конферендна цифрова система), В Учебна база „Север“ има специално организирана зала за обучение на докторанти, която е оборудвана с компютри и осигурява възможности за самостоятелна работа и научни изследвания на младите учени. ВУ разполага и с две бази за обучение и отдих - в с. Орешак и с. Кранево, подходящи за организиране на семинари, работни срещи и конференции, със 7 аудитории и 172 места. В помощ на учебния процес е и изграденият Спортен комплекс с открити и закрити съоръжения. За студентите са на разположение 7 общежития, с капацитет 1845 легла; 2 студентски стола с 1080 места, преподавателски стол със 100 места.

На преподавателите и служителите от СА са предоставени 245 кабинета и офиса като лабораторната площ за изследователска дейност на един преподавател на възлиза на 9,02 кв. м., което е показател за осигуреността на достатъчно пространство и условия за активна работа. На територията на СА са изградени рампи за достъп към учебни бази и студентски общежития (учебна база „Север“, студентски общежития - блокове № 1, 3 и 8) като чрез тези подобрения е осигурена достъпна среда за обучаващите се студенти в неравностойно положение.

В СА е създадена необходимата информационна база и съответната поддържаща инфраструктура, ефективно функционираща чрез звената: Академична библиотека, Дигитални иновации и Академичен компютърен център, които предоставят 120 читателски места, от които 24 компютъризирани. Средно приравненият брой места в библиотеката

за 100 студенти е 2,26. За оценявания период се наблюдава константен възходящ тренд при текущите годишни постъпления към библиотечния фонд - новопостъпилите библиотечни единици възлизат на 6 565 тома (3,22% от общия библиотечен фонд), в т. ч. книги – 85% и периодика – 15%. В края на 2016 г. фондът включва 203 835 тома, от които 176 879 тома книги и справочни издания, 26 684 тома периодични издания и 272 други библиотечни документи. СА поддържа абонаментен достъп до 13 електронни бази данни: ScienceDirect, ProQuest, Scopus, ISI Web of knowledge, др., както и до нормативната база на Ciela.Net. Също така Академията осигурява техническа възможност за използване на база данни със свободен достъп, <http://www.uni-svishtov.bg/?page=page&id=84>. Висшето училище разполага със собствено издателство – АИ „Ценов“, което в рамките на акредитационния период публикува 229 издания, <http://www.uni-svishtov.bg/?page=izdatelstvo>.

За периода уч. 2012/13-2015/16 г. четири катедри от СА („Маркетинг“, „Бизнес информатика“, „Чуждоезиково обучение“ и „Контрол и анализ на стопанската дейност“) разработват електронни курсове в чрез системата moodle и предлагат на студентите електронно обучение. Съгласно утвърденият график от АС в системата за електронно обучение Moodle трябва да бъдат създадени всички учебни курсове, включени във влизащите в действие през 2017/18 г. нови учебни планове за ОКС „магистър“ - ДФО. В СА функционират и други системи за електронно обучение: career-project.uni-svishtov.bg bsmart.eacademy.bg, training.eacademy.bg, bcom.eacademy.bg. Процедурите, регламентиращи информационните ресурси, достъпа до бази данни, разпределението на компютърна техника са описани в Наръчника по качество.

Като част от процедурата по институционална акредитация на СА се включва и оценка на средата за дистанционно обучение. В СА са изградени необходимите организационни предпоставки и се осъществява обучение на студенти в ДФО в двете ПН (3.7 и 3.8), съгласно образователния профил, мисията, целите и задачите. Създаден и функционира Център за дистанционно обучение (ЦДО), където се осъществява технологичното и техническото осигуряване на обучението. В ПН 3.8. Икономика в ОКС „магистър“ се осъществява ДФО по 13 от общо 31 магистърски програми. В професионално направление 3.7. Администрация и управление в ОКС „магистър“ се осъществява обучение по 3 от общо 11 магистърски програми. Дистанционното обучение в СА „Д. А. Ценов“ се провежда съгласно чл. 42, ал. 10 от ЗВО, Наредбата за държавните изисквания за организиране на дистанционна форма на обучение във висшите училища, Наредбата за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити във висшите училища.

Дистанционната форма на обучение (ДФО) се организира въз основа на учебна документация, приета от АС на СА по предложение на основното звено, водещо обучението и ЦДО. Съгласно утвърдените учебни планове и програми за всяка специалност в ОКС „магистър“ присъствените периоди са 11% от общата аудиторна заетост и се провеждат по график в Академията. Учебните планове включват: аудиторна и извънаудиторна заетост. Критериите за формиране на крайната оценка по дисциплините се определят от преподавателите, водещи учебния курс, и се посочват в учебната програма.

Осъществява се преход към нова система за дистанционно обучение Moodle, базирана в интернет среда на адрес <http://dl.uni-svishtov.bg>, където са качени учебни материали, учебни планове, тестови въпроси и др. Новата система ще се използва пълноценно при обучението на студентите в ОКС „магистър“ дистанционна форма от прием 2017/2018 учебна година.

По 6.1.2. СА осигурява необходимия академичен състав за подкрепа и улесняване ориентацията на студентите в образователния процес, както и тяхната мобилност – чрез включването им в научноизследователска и проектна дейност.

СА „Д. А. Ценов“ предоставя необходимия академичен и технически състав за подкрепа и улесняване ориентацията на студентите в образователния процес, в т.ч. включването в научноизследователската и проектна дейност и реализирането на мобилности, чрез което се създава и поддържа ефективна и пълноценна връзка със студентите, обезпечаваща успешното протичане на обучението им. Тук се включват ръководителите на катедри и научните секретари, преподавателите-групови ръководители, институционалният и катедрените Еразъм+ координатори, катедрените Алумни координатори, академичните наставници, координаторите към Академичния център за кариерно консултиране и връзки с обществеността, Центъра за международна дейност и др. Катедрените състави осигуряват подкрепа, научно ръководство и рецензиране на студентските и докторантските научни разработки при участие в организираните от Висшето училище научни форуми. Преподаватели от СА в ролята на академични наставници оказват съдействие на студентите, които провеждат практическо обучение по проект „Студентски практики“.

СА обезпечава с достатъчна консултантска подкрепа и съдействие организирането на мобилността на студентите и докторантите. С тази цел функционира Еразъм+ офис. Установен е нормативно установен ред за задължително компенсирание на непроведени занятия в зависимост от причините.

СА създава условия за интегриране на студентите в неравностойно положение. За периода 2012 - 2016 г. общият брой на подпомогнатите студенти в неравностойно положение от ОКС „бакалавър“ е 174, освободени от такса за обучение в ОКС „магистър“ са 11 и четирима докторанти. През оценявания период са отпуснати 189 социални стипендии, 288 студенти са настанени с предимство в общежитие и под друга форма са подпомогнати 61 студенти.

Проведени са и обучения на преподаватели, свързани с разработване и актуализиране на учебна документация: обучение за целите на ДФО „Методически указания за разработване/актуализиране на учебна документация“, обучение по разработване на учебната документация за ОНС „доктор“; обучения в рамките на клуб „Управление на проекти“.

По 6.1.3. Редът за административното обслужване на студенти и докторанти е регламентиран в Правилника за организацията на учебния процес. Голяма част от административните дейности, свързани с учебния процес, са уеб поддържани. С цел оптимизиране работата на административния персонал е разработен Правилник за оценка на индивидуалното трудово изпълнение на неакадемичния състав в СА. Правени са редовни атестации на служителите. Периодично се организират обучения на административния персонал.

Студентите и докторантите имат достъп до административните услуги чрез осигуряване на съдействие от административните служби шест дни в седмицата. Голяма част от административните дейности, свързани с учебния процес, са уеб поддържани. Административният персонал, който обслужва студентите и докторантите е компетентен и квалифициран. С оглед повишаване на ефективността на административното обслужване на учебния процес и оптимизиране работата на административния персонал е разработен Правилник за оценка на индивидуалното трудово изпълнение на неакадемичния състав в СА „Д. А. Ценов“. За акредитационния период 4 пъти е извършено атестиране на служителите, резултатите от което показват, че 57% от тях са получили много добра (максимална) оценка.

СА предоставя възможности за повишаване компетенциите на персонала при административното обслужване на студентите като: организира периодично обучения на административния персонал - „Работа с документи с MS Word и анализ на информация с MS Excel“, „Виртуална учебна среда Moodle“; осигурява условия за реализиране на краткосрочни мобилности на административния персонал по програма „Еразъм+“.

По 6.1.4. Стопанската академия осигурява ресурси за прилагане на новаторски практики в обучението и преподавателската дейност чрез стимулиране на академичния състав в научни конференции, обучения, мобилности по програма „Еразъм+” с цел обмяна на опит в чуждестранни висши училища. СА участва и в партньорската мрежа CZ-0911 „Управленски процеси и тяхното оптимизиране и оценяване“ за образователна мобилност на студенти и персонал по Централноевропейската програма за академичен обмен. За прилагането на иновативни технологии в обучението СА „Д. А. Ценов” поддържа богато портфолио от софтуерните продукти и лицензи, инвестира в изграждането и поддържането на модерни, технически оборудвани зали за компютърно обучение и компютърна техника. Има създадена и се поддържа виртуалната библиотека DLib (dlib.eacademy.bg) с архив на издадените от СА публикации и свободен достъп на студентите до образователни и научни ресурси.

СА организира и насърчава участието на академичния състав в научно-методически форуми в страната и чужбина (175 научни конференции, проведени през акредитирания период), както и организира редовни обучения - „Web 2.0 инструменти за електронно обучение и уеб базирани онлайн системи за обучение“; „Създаване на професионални презентации“; обучение за преподаване на английски език; „Методика на академичното преподаване“; „Приложение на казусния метод при обучение на студенти по икономика“; „Креативност и евристика на научните изследвания и преподаването“; „Методи и средства за разработване учебно съдържание, планове и програми, обвързани със системата за натрупване и трансфер на кредити – ECTS“; „Обучение на обучители“; „Виртуална учебна среда Moodle“.

Констатация за изпълнение на критерий 6.1.:

СА разполага със съвременна материално-техническа база за обучение на студентите от различните ОКС в редовна и дистанционна форма на обучение. Налични са леснодостъпни ресурси за обучение и подпомагане на студентите, преподавателите и административния състав при провеждане на образователната и научноизследователска дейност.

СТАНДАРТ 7. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА

Критерий 7.1. Съобразно своята мисия СА събира и анализира информация за дейността на вътрешните структури за разработването и прилагането на политиката за осигуряване на качеството, в които взимат участие и външни заинтересовани страни.

По 7.1.1. В СА се организират периодични вътрешни одити от сертифицирани вътрешни одитори, като в одитите вземат участие

представители на студенти, докторанти и външни заинтересовани страни. Докладите от осъществените одити се обсъждат на колективните органи на управление на ВУ, като се дискутират предлагани мерки и области за подобряване на процесите.

За ефективно поддържане на СУК в СА се извършват периодични вътрешни одити, като резултатите от тях са обект на последващ контрол и усъвършенстване на системата. Вътрешният одит се осъществява от подготвени, преминали вътрешно обучение одитори, които притежават сертификат за вътрешен одитор по качеството, издаден от лицензираща организация. В екипите се включват представители на студенти, докторанти, а от 2015 г. и на външни заинтересовани страни. За резултатите от одита координаторът на сектор „Вътрешен одит“ изготвя обобщен доклад, който се представя на Директора на ЦКО и отразява становища, оценки, констатации и предложения за подобрения на системата, съобразно целите на одита и констатираните несъответствия, пропуски и/или недостатъци. Резултатите от одита, предлаганите мерки и областите за подобряване се докладват пред ръководството на СА и обсъждат на колективните органи на управление на ВУ. Поддържа се документация за проведените заседания на отделните звена в СА и за обсъжданите въпроси (учебни, кадрови, научни и др.) по години за анализирания период. Обобщената информация за обсъдените учебни въпроси, в т. ч. по учебната документация, през периода 2013–2016 г. е следната: 199 бр. в Академичния съвет; 1382 бр. във факултетните съвети; 2441 бр. в катедрените съвети. През акредитирания период е извършена цялостна актуализация на учебната документация за всички специалности в ОКС „бакалавър“, за всички магистърски програми в ОКС „магистър“ и за всички докторски програми в ОНС „доктор“. Промените в учебната документация са утвърдени с Решения съответните колективни органи за управление (КС, ФС и АС). Факултетните канцеларии регулярно след приключването на всеки семестър предоставят на ресорния зам.-ректор, деканите и ръководителите на катедри информация относно развитието и успеваемостта на студентите, списък на прекъсналите и отпадналите студенти. Посочената информация се анализира и обсъжда на заседания на катедрените и факултетните съвети.

По 7.1.2. В СА са осигурени необходимите учебни ресурси за обучение на студентите и е изградена система за кариерно ориентиране и подпомагане на студентите. Периодично се обсъждат на съответните равнища промени в учебната документация и успеваемостта на студентите. Чрез анкетни допитвания ежегодно се събира и анализира информация за удовлетвореността на студентите

от качеството на обучението (в т.ч. структурата и съдържанието на учебните планове и програми), резултатите от които се обобщават от ЦКО, докладват на деканите на факултети и публично оповестяват на уеб-сайта на СА.

В СА са осигурени учебни ресурси и подкрепа на кариерното развитие на настоящите и завършилите студенти. Изградена е система за кариерно подпомагане и консултиране на студентите, в т.ч. звено за кариерно консултиране, предоставяне на информация за свободни работни места и възможностите за кандидатстване; сключване на договори с браншови организации и отделни фирми за наемане на студенти на стаж (в т.ч. по програма „Еразъм+“); предоставяне на възможности за част от редовните студенти да работят в звена на СА на непълнен работен ден; провеждане на майсторски класове с участие на специалисти от практиката за придобиване на практически умения и контакти с потенциални работодатели; изграждане и финансово подпомагане на студентски клубове по интереси и др. С цел подобряване качеството на обучението ВУ ежегодно се събира и анализира информация за удовлетвореността на студентите от качеството на обучението. Това става чрез анкетни проучвания, чрез които се отчита мнението на студентите относно качеството на подготовката и възможностите за професионална реализация, които са отразени в квалификационните характеристики; съдържанието и структурата на учебния план; актуалността и обхвата на учебните програми, както и разбираемостта и практическата приложимост на учебното съдържание. Резултатите от проучванията се обобщават в ежегодни доклади на Центъра за качество на обучението, (публикувани на уеб-сайта на СА) и се представят на деканите на факултети във връзка с анализиране качеството на обучението по специалностите към факултета. Чрез електронен формуляр достъпен на [уеб-сайта](#) на СА „Д. А. Ценов” е осигурена възможност студентите да отправят препоръки относно качеството на обучение и други аспекти на образователния процес към Ректора на СА и ръководството.

По 7.1.3. В СА се проучват изисквания на практиката към подготовката на кадри, търсенето и реализацията на дипломираните студенти и удовлетвореността от придобитите знания и умения. Изградена е мрежа за сътрудничество с бизнеса, НПО, административните структури и др., като се сключват договори и меморандуми за сътрудничество на ниво ВУ и/или първични звена.

СА „Д. А. Ценов“ провежда целеви анкетни проучвания сред работодателите за идентифициране изисквания на практиката към подготовката на кадри, търсенето и реализацията на дипломираните студенти, удовлетвореността от придобитите знания и умения във ВУ и

препоръките на потребителите на кадри. През акредитирания период е актуализирана анкетната карта и е осигурена е възможност и за нейното електронно попълване. Обработените резултати от анкетните проучвания се предоставят на първичните звена с цел предприемане на конкретни действия за подобряване на практическото обучение на студентите. В СА договори и меморандуми за сътрудничество се сключват на две равнища: на ниво ВУ и първични звена. Мрежата за сътрудничество на СА с бизнеса, НПО, административните структури и др., включва 62 сключени договора за партньорство и сътрудничество с идеална цел, на ниво СА и 60 споразумения за сътрудничество с представители на практиката на ниво катедри (част от организациите, с които има договорите на ниво СА са и организации, с които има сътрудничество на равнище първично звено). Сред организациите партньори на СА/респ. катедри на СА, са: „Сметна палата на Р. България“, „И Ар Пи България“ ООД – гр. София; Агенция „Митници“; ЗАД „Алианс България Живот“; НСИ; Застрахователно дружество Евроинс“ АД; Комисия за финансов надзор; КНОБ – РК Плевен – Ловеч; Национален съюз на земеделските кооперации в България (НСЗК), гр. София; Българска асоциация „Биопродукти“ (БАБ), Община Белене, Община Сливница, Община Русе, Община Бяла Слатина, Община Оряхово и др. СА има споразумение за сътрудничество с Агенцията по заетостта с цел съвместна дейност за подпомагане на трудовата реализация на младите хора в България, към което е одобрен и план за изпълнение на споразумението. За периода на акредитация СА участва съвместно Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България (КРИБ) по проект на „Разработване на единна стратегия и реализация на съгласувани политики за развитие на човешките ресурси в контекста на лисабонските цели и корпоративната социална отговорност“, финансиран чрез ОП „РЧР“. Чрез проект „Нови знания и умения за успешна професионална реализация на студентите от СА „Д. А. Ценов“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ към ЕСФ на ЕС във ВУ е актуализирано учебното съдържание на 92 учебни програми, а в процеса на изпълнение на проектните дейности са проведени 23 срещи-дискусии с участието на 679 студенти, 142 преподаватели и 141 представители на практиката. За подобряване на практическото обучение на студентите са проведени 15 майсторски класа от представители на бизнеса, в които са участвали 365 студенти, 51 семинарни занятия от водещи специалисти от практиката с участието на 1844 студенти и 39 посещения в реална работна среда на 601 студенти. СА „Д. А. Ценов“ си партнира с представители на практиката и посредством проект „Студентски практики“ към МОН, в съответствие

със ЗВО.

Констатация за изпълнение на критерий 7.1.:

В СА е установена практика на системно събиране и анализ на информация за дейността на вътрешните структури и за състоянието на обкръжаващата среда. Изводите се използват за усъвършенстване на материалната база и в услуга на образователната и научноизследователска дейност на институцията.

СТАНДАРТ 8. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Критерий 8.1. СА публикува информация за: приети програмни документи и учебна документация; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на студентите и на академичния състав; решения от академични и факултетни съвети; университетски форуми с участието на представители на студенти, синдикални и потребителски организации.

По 8.1.1. СА публикува на интернет страницата си пълна информация за професионалните направления и специалности за обучение по съответните образователно-квалификационни степени включително действащи учебни планове и програми, форми на обучение, квалификационни характеристики, формите на оценяване, графици на изпитните сесии. Академията прилага разнообразни форми за предоставяне на информация за обществеността, засягаща всички процеси, поддържани чрез Системата за управление на качеството. Полагат се усилия за осигуряване на максимална обективност, прозрачност и достъпност, като са използвани възможностите и постиженията на съвременните информационни и комуникационни технологии, вкл. за изграждане на всеобхватна и комплексна електронна система. Практика е публичното огласяване на приетите програмни документи и учебна документация, решенията на академични и факултетни съвети, решенията и резултатите от проведени одити, свързани с качеството на обучението на студентите и на академичния състав. На сайта на СА се съдържат данни за успеваемостта на студентите и заетостта на завършилите висше образование.

Основна предпоставка за реализацията на мисията, целите и задачите на СА е публичният характер на дейността и активните контакти и връзки с обществеността, бизнеса, държавната администрация, академични институции и други организации у нас и от чужбина. Публичната дейност на СА се осъществява и популяризира чрез разнообразни форми: поддържане на постоянно актуализираща се информация в интернет; организиране на научни (регионални, национални и международни) форуми и други. Към ползваните канали

за предоставяне на информация за обществеността са официална фейсбук страница (<https://www.facebook.com/tsenovacademywebsite/>), както и собствен канал в ютюб (<https://www.youtube.com/channel/UC38SmcP6RPTWkdnTI9uA-UQ>), твитър(<https://twitter.com/tsenovacademy>) и линкдин (<https://www.linkedin.com/edu/school?id=377047>). Висшето училище поддържа своя официален интернет сайт (<https://www.uni-svishtov.bg/>), на който се помещава информация за студентите, преподавателите, служителите и обществеността чрез поддържане на сайтове и софтуерни продукти, които предоставят възможности за лесна навигация и разглеждане от мобилни устройства, като се актуализират ежедневно и изпълват с текст и мултимедия и предоставят непрекъснат достъп до информация. **По 8.1.2. СА оповестява публично целите и приоритетите на научно-изследователската си дейност на академичния си състав. На обществеността се предоставя информация за научно-изследователските постижения на преподаватели и студенти. На сайта се съдържа информация за университетски форуми с участие на студенти и потребителски организации както и данни за успеваемостта на студентите и заетостта на завършилите висше образование**

Сайтът на СА предоставя пълна информация за: мисията, историята, целите, акредитацията, ръководството, международната дейност, проектите, почетните отличия, нормативните документи, клуб на приятели, клуб на възпитаници, управление на качеството, Програма Еразъм+, информация за студенти и кандидат-студенти, докторанти, учебна документация и друга актуална информация. Създадени са отделни страници за основните звена, отдели, библиотека, филиали. Отделено е и специално място за наука и научноизследователска дейност, конференции и събития с акцент върху участието на студенти, както и информация за преподавателския състав. Секция «Новини» съдържа актуална информация за всички събития, конференции, срещи, обяви и съобщения, свързани с Академията. Достъпът до всички условия по действието на системите има неограничен характер. Всички правилници, касаещи системите са представени в уеб страницата на Стопанска Академия – Свищов (<https://www.uni-svishtov.bg/default.asp?page=int-rules>). Сайтът на висшето училище включва две езикови версии /български и английски език/ и разполага с търсачка за информацията в сайта. В сайта на Академията са изградени интерактивни бутони и бързи връзки, които препращат потребителите директно към информационната система, Центъра за дистанционно обучение, Центъра за следдипломно и факултативно

обучение, Центъра за професионално обучение, Центъра за международна дейност, Академичният център за кариерно консултиране и връзки с обществеността, Центъра за качество на обучението, Академичния компютърен център, галерия от снимки от събития, платформата за дистанционно обучение, виртуалната библиотека. Създаден е имейл rectorat@uni-svishtov.bg за връзка с ръководителите на основни звена и директорите на филиали за подаване на информация с цел актуализиране на интернет-страницата на висшето училище.

По 8.1.3. Информация за сътрудничеството с чуждестранни университети е оповестена и публично достъпна в сайта на висшето училище, а така също и на възможностите за обмен на студенти и докторанти.

В информационните масиви на СА е архивирана и се поддържа пълна база данни с всички приключили процедури в рамките на висшето училище. На официалната интернет страница на висшето училище <https://www.uni-svishtov.bg/default.asp?ver=BG> е разработена и се поддържа публична база данни, която позволява да се проследят по години, както текущите, така и приключилите в СА процедури за академични длъжности. Информация за студентски научни сесии е публично достъпна на интернет страницата на висшето училище, публикувана е и информация за организирани от висшето училище конференции (<https://www.uni-svishtov.bg/default.asp?page=ConferSA>) актуални покани за научни конференции (<https://www.uni-svishtov.bg/default.asp?page=ConferBG>), участия в национални и международни проекти (<https://www.uni-svishtov.bg/default.asp?page=ConferINT>), за университетски форуми с участието на студенти.

По 8.1.4. Публично оповестени на сайта на СА са резултатите от вътрешни и външни одити, а също и резултатите от проведени анкетни проучвания сред студенти и работодатели за реализация и заетост на завършилите висшето училище

Системата за поддържане на електронната база от данни за научното развитие и публикационната дейност на академичния състав непрекъснато се актуализира и обновява. Информация за сътрудничеството с чуждестранни университети е налична на (<https://www.uni-svishtov.bg/default.asp?page=page&id=68>). Относно възможностите за обмен на студенти и докторанти по различни програми публичната информация е достъпна на (<https://www.uni-svishtov.bg/default.asp?page=page&id=564>). Към момента Висшето училище не издава съвместни и двойни дипломи, поради което

такава информация не е налична на неговата интернет страница. Предприети са действия за стартиране на 3 програми за двойни дипломи с чуждестранни висши училища. Периодично се оценяват и огласяват резултатите от функционирането на системата, включително от вътрешни и външни одити. За резултатите от проведените вътрешни и външни одити информацията е публично достъпна на интернет страницата на университета. Също така резултатите и мерките, взети след проведени анкетни проучвания сред студентите за качеството на обучение и на преподавателския състав информацията могат да бъдат намерени на интернет страницата на СА.

Констатация за изпълнение на критерий 8.1.:

Изградена е стройна система за информация на потребителите на дейностите на СА, като са изградени необходимите комуникационни канали за доставяне на точна, актуална и леснодостъпна информация на всички заинтересовани вътрешни и външни лица.

СТАНДАРТ 9. ТЕКУЩ МОНИТОРИНГ И ПЕРИОДИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ

Критерий 9.1. Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми съобразно еволюцията на научните знания и технологии

По 9.1.1 В СА „Д. А. Ценов“ е създадена организация за мониторинг на съответствието на програмите с икономическите и социални потребности. Налице са данни за периодично проучване на конкурентната среда, състоянието и динамиката на образователния пазар.

В СА „Д. А. Ценов“ е създадена организация за мониторинг на съответствието на учебната документация с икономическите и социални потребности на обществото, което дава възможност студентите да развиват практически навици и умения, увеличаващи пригодността им за заетост. За целта в СА са приети следните вътрешно нормативни и стратегически документи: Методически инструментариум за идентифициране и анализ на изискванията на пазара на труда към подготовката на студенти с висше образование в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“; Вътрешни правила за актуализиране на учебното съдържание в съответствие с изискванията на пазара на труда; Инструменти за идентифициране и анализиране изискванията на пазара на труда към подготовката на студенти; Стратегия за развитие на специалностите в СА „Д. А. Ценов“ в съответствие с конкретните потребности на бизнеса и изискванията на пазара на труда на микроиво за периода 2014-2020 г. Тяхното приложение засилва ролята

на потребителите на кадри при съставянето и верифицирането на учебните планове и програми.

За поддържане и развитие на актуални учебни планове и актуално съдържание на учебните програми по отделните дисциплини се провеждат: проучвания за заинтересоваността на потенциалните студенти в СА чрез срещи, кандидат-студентски борси, ученически състезания, конкурси и други; анкети сред студенти-първокурсници за проучване на интереса им към специалността; сравнителни анализи на учебни планове и програми от други университети в България и чужбина, които предлагат обучение в същите направления; действия за стартиране на съвместни програми за обучение с чуждестранни висши училища и на английски език; резултатите от научната работа в обучението, като резултати от извършени научни изследвания, защитени в докторски дисертации, от хабилитационни трудове, от научноизследователски проекти, от доклади на научни форуми намират място сред темите, включени в програмите по отделните учебни дисциплини; стажантски програми и на практики за студентите; целеви анкетни проучвания сред работодателите за идентифициране изискванията на практиката към подготовката на кадрите, търсенето и реализацията на дипломираните студенти, удовлетвореността от придобитите знания и умения.

Резултатите от всички проучвания, анкети и анализи се вземат предвид при актуализирането на учебната документация. През акредитационния период е извършена цялостна актуализация на учебната документация за всички специалности на ОКС „бакалавър“, което е документално доказано чрез Решения на факултетните съвети и Академичния съвет. През 2014 г. е извършена цялостна актуализация на учебната документация за всички докторски програми, утвърдена с Решения на Академичния съвет. През 2016/2017 г. е извършена цялостна актуализация на учебната документация за ОКС „магистър“ (*Таблицу 1, 7 и 16*).

По 9.1.2 В резултат на периодичното проучване на мнението на работодатели и студенти през акредитационния период е извършена цялостна актуализация на учебната документация за всички специалности на ОКС „бакалавър“, за всички докторски програми и за ОКС „магистър“, като последната влиза в сила през учебната 2017/2018 г.

В СА се одобряват само тези учебни програми, които отговарят напълно на приетите методически стандарти за учебната документация, регламентирани в утвърдените вътрешни нормативни документи. Освен това стриктно се съблюдава спазването на възприетите по

отношение на учебната документация принципи: да е в съответствие със съвременните постижения на науката; да е съвместима с документацията от европейското пространство за висше образование; да отразява четирите цели на висшето образование на Съвета на Европа; да съответства на институционалната стратегия; да има ясно изразени очаквани резултати; да дава възможност за плавно усъвършенстване на студентите; да включва възможности за практическо обучение на студентите; да отчита резултатите от удовлетвореността на студентите и работодателите; да е разработена с участието на студенти, работодатели и други заинтересовани страни; да отразява външни експертни и референтни гледни точки. В заключение може да се каже, че програмите, предлагани в СА „Д. А. Ценов“, се актуализират като резултат от непрекъснатия мониторинг и реакция на: възможностите за усъвършенстване съобразно съответствието на програмите с динамиката на промените в икономическите и социални потребности; промените в изискванията на трудовия пазар за предлагане на квалифицирана работна сила; препоръките на НАОА и САНК.

По 9.1.3 Контролът по състоянието на учебната документация е регламентиран в СУК и се осъществява чрез мониторинг на програмите по процедурите за външен и вътрешен одит. Чрез създадената вътрешна нормативна уредба се акумулира и систематизира необходимата информация за осъществяване на периодични и текущи промени в учебните програми с цел тяхното подобряване съобразно изискванията на студентите и потребителите. Прилагат се утвърдени практики за анализ на външната и вътрешната среда с оглед осигуряване на информация за качествени промени на програмите в процеса на техния мониторинг.

Административният контрол по състоянието на учебната документация се извършва от ръководството на СА в лицето на Ректора, зам.-ректорите, деканите на факултетите, директорите на ЦДО, ЦСФО и ЦПО и ръководителите на катедрите. Контролни функции, съобразно Наръчника по качеството, изпълняват още Академичният съвет, Комисията по учебни дейности към Академичния съвет, отдел „Бакалавърско и магистърско обучение“, фронт-офис „Магистърско обучение“, Факултетните съвети, Факултетните съвети по качеството, Учебно-методическият съвет за дистанционно обучение.

Контролът се осъществява чрез мониторинг на програмите по процедурите за външен и вътрешен одит (*Таблица 17*). Мониторингът и промените в учебната документация се извършват по реда на Системата за управление на качеството. За целта е разработена Методика за набиране на информация, изготвен е въпросник за набиране на

първична информация, проучени са нормативни документи, регулиращи пазара на труда в България и Европа и други. Създадена е база данни с характеристика на пазарните потребности от кадри. Изготвен и публикуван е анализ „Пазарът на труда и пазарът на образователни услуги – проблеми и възможности“. Освен това, мненията и препоръките на студентите и работодателите по отношение актуализирането на учебните програми се документират. По този начин се акумулира и систематизира необходимата информация за осъществяване на периодични и текущи промени в учебните програми, които отразяват изискванията на студентите и потребителите.

По 9.1.4 В СА „Д. А. Ценов“ е изградена система от различни форми на сътрудничество с работодателите с цел събиране на информация за тяхното мнение за обучението, за виждането им за нужните компетенции и умения на бъдещите специалисти, както и за позицията им по отношение на съвместната работа в подготовката на студентите за успешна професионална реализация.

В СА „Д. А. Ценов“ е изградена система от различни форми на сътрудничество. В рамките на проект № BG051PO001-3.1.07-0019 „Нови знания и умения за успешна професионална реализация на студентите от СА са разработени и утвърдени вътрешни нормативни документи, отразяващи изискванията на трудовия пазар към подготовката на студентите. Като резултат от направения анализ на приоритетните специалности в Академията е разработена и приета Стратегия за развитие на специалностите в СА „Д. А. Ценов“.

По 9.1.5 СА „Д. А. Ценов“ води целенасочена политика за ангажиране на преподавателите, студентите и работодателите в мониторинга, прегледа и ревизията на учебните програми чрез системно проучване на тяхното мнение за различни аспекти на образователния процес.

Налице е връзка между академичното ръководство, факултетните и катедрените съвети, студентите и представителите на работодателски организации. Провеждат се периодични срещи-дискусии за обсъждане на учебни планове и програми между академични преподаватели, студенти, представители на бизнеса и преподаватели от средните училища по време на организирания от Висшето училище методически конференции, научни форуми, „Дни на кариерата“, ученически състезания и други. Отпечатват се и сборници с материали от проведените дискусии, като например „Висшето образование в контекста на Стратегия „Европа 2020“.

Ангажираността на преподавателите в мониторинга, прегледа и ревизията на учебната документация се реализира по процедурите от

вътрешните нормативни документи. Тя е постоянна, като отговорност за текущия мониторинг и периодичния преглед на учебните програми носят катедрите и преподавателските екипи, водещи съответните дисциплини.

Участието на студентите в тези процеси се реализира чрез: анкети за получаване на обратна връзка от студентите за качеството на образователния процес; участие на студенти в проекти и други мероприятия на Академията; включване на студенти и докторанти във Факултетните съвети по качество и други.

Ангажирането на работодателите се осъществява чрез изградена система от различни форми на сътрудничество с цел събиране на информация за тяхното мнение за обучението, за виждането им относно нужните компетенции и умения на бъдещите специалисти, както и за позицията им по отношение на съвместната работа в подготовката на студентите за успешна професионална реализация.

Констатация за изпълнение на критерий 9.1.:

В СА се осъществява постоянен мониторинг и периодично преразглеждане на програмите, в резултат на което се постигат институционалните цели и съответствие на потребностите на обучаемите и на обществото.

СТАНДАРТ 10. ЦИКЛИЧНО ВЪНШНО ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 10.1. СА осъществява планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми.

По 10.1. В СА - Свищов е изградена необходимата организация и се провеждат регулярни самооценки и външни одити на висшето училище от агенции, признати на национално и международно ниво. През периода за самооценка са проведени както вътрешни одити, така и външни одити, извършени от външна агенция. Информацията за проведените външни одити са публикувани на сайта на висшето училище.

В СА са изградени подходящи управленски механизми за осъществяване на необходимите дейности по циклично външно осигуряване на качеството през оценявания период, в основата на което е институционализираната Система за управление и контрол на качеството. В СА периодично се извършват вътрешни одити за определяне на ефективното й поддържане в съответствие с изискванията на ISO 9001:2008. Вътрешните одити във висшето училище са обезпечени със заповед на ректора. Те са залегнали в годишния план – разработен от представител на ръководството – зам.-ректор, както и в годишната програма, утвърдена от ректора и доклад. Ръководството на СА периодично провежда анкетни проучвания сред студентите относно организацията на учебния процес. Ключов въпрос при анкетирането на

дипломиращите се студенти е качеството на практическите умения, които те придобиват по време на своето обучение. На базата на проведените анкети се разработват коригиращи действия, които след това се внедряват в програмите.

По 10.1.2. СА осъществява изискваните дейности по последващ акредитационната процедура мониторинг за постигане на увереност, че напредъкът, постигнат след последната дейност по външното осигуряване на качеството, се взема предвид при подготовката на следващата. В СА – Свищов се съблюдават решенията и препоръките от акредитационни процедури и се предприемат коригиращи действия по повод резултатите от програмните акредитации като изпълнява препоръките от решенията на АС на НАОА.

Резултатите от действията на лицата, ангажирани в поддържането на СУКК, се анализират от ръководството на университета, като за целта се правят следните анализи и оценки: Анализ на резултатите от проведените вътрешен и външен одити; Анализ на резултатите от ефикасността и ефективността на обучението (годишен отчет); Оценка на ефикасността и ефективността на предприетите коригиращи и превантивни действия; Обратна информация чрез оценка от страна на студентите.

През наблюдавания период са организирани и проведени **шест вътрешни** одита. Освен вътрешни одити в СА са извършени и **седем външни одита** на СУК, като обект на одитиране, освен образователно-квалификационните степени и следдипломното обучение, са и формите на обучение, специалностите, учебните дисциплини, академичният състав (*Таблица 17*).

10.1.3. През акредитирания период в СА се провежда текущо отчитане на резултатите и изпълнение на препоръките от приключили програмни акредитации в акредитираните професионални направления. В СА са утвърдени и се прилагат процедури за предприемане на действия, допринасящи за постигане на позитивни резултати след всяка проведена програмна акредитация.

Чрез интернет страницата на СА се осигурява необходимата публичност във връзка с оповестяване на резултатите от проведените вътрешни и външни одити. СА предприема ефективни мерки за реализиране на препоръките, дадени от Акредитационния съвет, като изготвя програма за изпълнението им. В резултат на получената оценка и в съответствие с процедурата за следакредитационно наблюдение и контрол по изпълнение на препоръките след решението на Акредитационния съвет на НАОА, описана в чл. 63а от Правилника за

дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация, експертната група установи, че Стопанската академия е представяла в срок доклади, изготвени в съответствие с методическите насоки на Националната агенция за оценяване и акредитация

Констатация за изпълнение на критерий 10.1.:

Редовно провежданите вътрешни и външни одити на СА „Д.Ап.Ценов“, осъществени от сертифициращи органи, показват устойчиво във времето осигуряване и поддържане на високо равнище на качество на обучението и на академичния състав на СА. Получените оценки от всеки одит служат за основа на разработване на конкретни мерки за подобряване на качеството на осъществяваните академични дейности.

Председател на ПКСНУ:

(проф. д-р Галина Младенова)

